

Λέσβος

KNNV Vogelreis naar Lesbos

22 april – 7 mei 2005

KNNV Vogelreis naar Lesbos

22 april – 7 mei 2005

o.l.v. Joop Vrielink

Verslagen en andere
bijdragen van de deelnemers.
Redactie en vormgeving:
Henrik de Nie

Datum: 23 april 2005

Auteur: Nettie Gorter

Reisdoel: East River, West River en de uilenexcursie

Even voor achten vertrek ik van Pela naar Aegeon. Een stel Engelse vogelaars staat al met een woud van telescopen over zee uit te kijken. Wat er te zien valt is in de eerste plaats een inktzwarte lucht in het zuidwesten, die dreigend naderbij komt. Er rommelt donder en het weerlicht flikkert. De bloeiende tamarisken langs de weg worden nog fel door de ochtendzon verlicht, nóg wel; het is beslist surrealistisch.

Hoe zal het ontbijt zijn deze eerste morgen? We laden onze borden vol en we gaan aan tafel zitten. Intussen heeft het onweer ons bereikt

De regen klettert op het bovenlicht, en om negen uur, de tijd waarop we zouden vertrekken, regent het nog pijpenstelen. Tegen tien is het nog niet helemaal droog, maar KNNV-ers hebben capes en regenjacks. We gaan op pad. Doel is deze morgen de "East River". Op mijn kaart van Lesbos heet deze Tsiknias, maar we houden voor het gemak de naam aan waaronder deze rivier beschreven wordt in het boek van Richard Brooks.

In het moerasje halverwege het dorp zitten weer de steltkluten en de zomertalingen, (waren de zwarte ibissen er toen ook?) en in de struik ernaast krijgen we een vale spotvogel niet alleen te horen, maar ook te zien. Inderdaad, vaal bruinbeige. Na boodschappen gedaan te hebben bij de bakker en de supermarkt gaat het richting East River. De regen is nu opgehouden. Intussen was er al een paapje en een kleine klapekster "gescoord". Aan de rivier is te zien dat hij nog kortgeleden veel water heeft afgevoerd. Nu komen er langzamerhand zand- en modderbanken boven water, ideaal voor allerlei steltlopertjes. Bosruiters zien we, een oeverlopertje en een ralreiger. Een geel stipje wordt in de kijker een balkan-gele kwikstaart, met een roetzwarte kop. Cetti's zangers, nachtegalen en vale spotvogels zitten in de struiken langs de oever. Er staan ook leuke plantjes: zwartmoeskervel, klapprozen, mariadistels, diverse soorten silenes en nog veel meer. Het trio Sjef, Bep en Lenie richt zich daarop en gaat zijn eigen gang.

Na de lunch bij een plek waar auto's door het water naar de overkant rijden keren we, in verschillende groepjes, terug naar het dorp. De zon is inmiddels doorgebroken. Lenie weet onderweg een losgebroken schaap met twee lammeren weer naar de wei te loodsen en het te verenigen met haar derde, hevig blèrende lam. Vrijwel tegelijk komen we allemaal aan bij fietsenverhuur Maria; de komende dagen gaan we fietsen. Voor de heren zijn er stoere mountain-bikes; de fietsen voor de dames zijn wat minder stoer, maar ze hebben wel dikke banden en drie versnellingen.

Voor een handjevol liefhebbers is er, nu we fietsen hebben, een middagexcursie, en wel naar de West River -hoe die in het Grieks heet staat niet op mijn kaart. Ook dit water is nog kortgeleden veel breder geweest. Direct al zijn er zes kleine zilvereigers, twee ralreigers en een ♀ bruine kiek. We kunnen hier grielen zien, belooft Joop ons. En ze zijn er, want we horen ze, een roep als van een wulp, maar ruwer. Na een eindje fietsen langs een zeer modderig

landweggetje zetten we de telescopen neer. Henrik is de eerste die een Griel ziet. Later zien we hem allemaal; er zijn er dan twee. Groot geel oog, gele poten en die typische sluipende gang. De griel stond bovenaan op mijn verlanglijstje. Een zwarte ibis komt nog langsvliegen, en op een aardhoop op afstand zit een arendbuizerd. In de lucht tiereliert een leeuwerik, een kortteenleeuwerik volgens Joop; hij zingt wat langzamer en de strofen zijn korter. Op de terugreis kunnen we weer zien welke enorme aantallen zwaluwen, boeren-, huis-, oever- en waarschijnlijk roodstuitzwaluwen, er fourageren boven de plasjes tegenover hotel Aegeon.

Het is comfortabel dat ik nu een fiets heb, ik kan nu veel vlotter heen en weer tussen hotel Pela en Aegeon. Hoewel het nog geen half acht is mogen we toch al gaan eten. Na eten is het "lijsten", het inventariseren van wat ieder van ons op deze dag aan vogels heeft waargenomen.

Voor de liefhebbers stelt Joop nog een derde programmapunt voor: een uilenexcursie. Voorgaande jaren broedde er in het dorp steeds een paartje kerkuilen, en een dorpje verder, bij een kerk, zat altijd een dwergooruil. Garanderen dat ze er nog zitten kan Joop natuurlijk niet, maar we zouden kunnen gaan kijken. Het zijn alleen Henrik, Tineke, Meriam en ik die er wel voor voelen, en zo fietsen we even later in de maneschijn naar het dorp. Achter het dorpsplein stappen we af. In een schoorsteen die zwak door een straatlantaren wordt verlicht, daar zitten ze altijd. We wachten, hopelijk niet voor niets. Ineens, dáár is hij, stompe kop, grote lichte vleugels. Het is de eerste kerkuil in mijn vogelaarsleven. Hij vliegt weg; even later is hij er weer (maar het kan ook de partner zijn) en vliegt weer weg. Als ze nu op jacht gaan kan het lang duren eer ze weer verschijnen; dat wachten we niet af. Langs een schaarsverlichte weg fietsen we nu naar het volgende dorpje. Daar is een school omringd door hoge bomen. Weer wachten we. Eerst is er niets te horen, maar dan: tjoeok, tjoeok, tjoeok Uilenexcursie geslaagd!

Thuisgekomen zit ik op mijn bed de belevenissen van deze dag bij te schrijven.

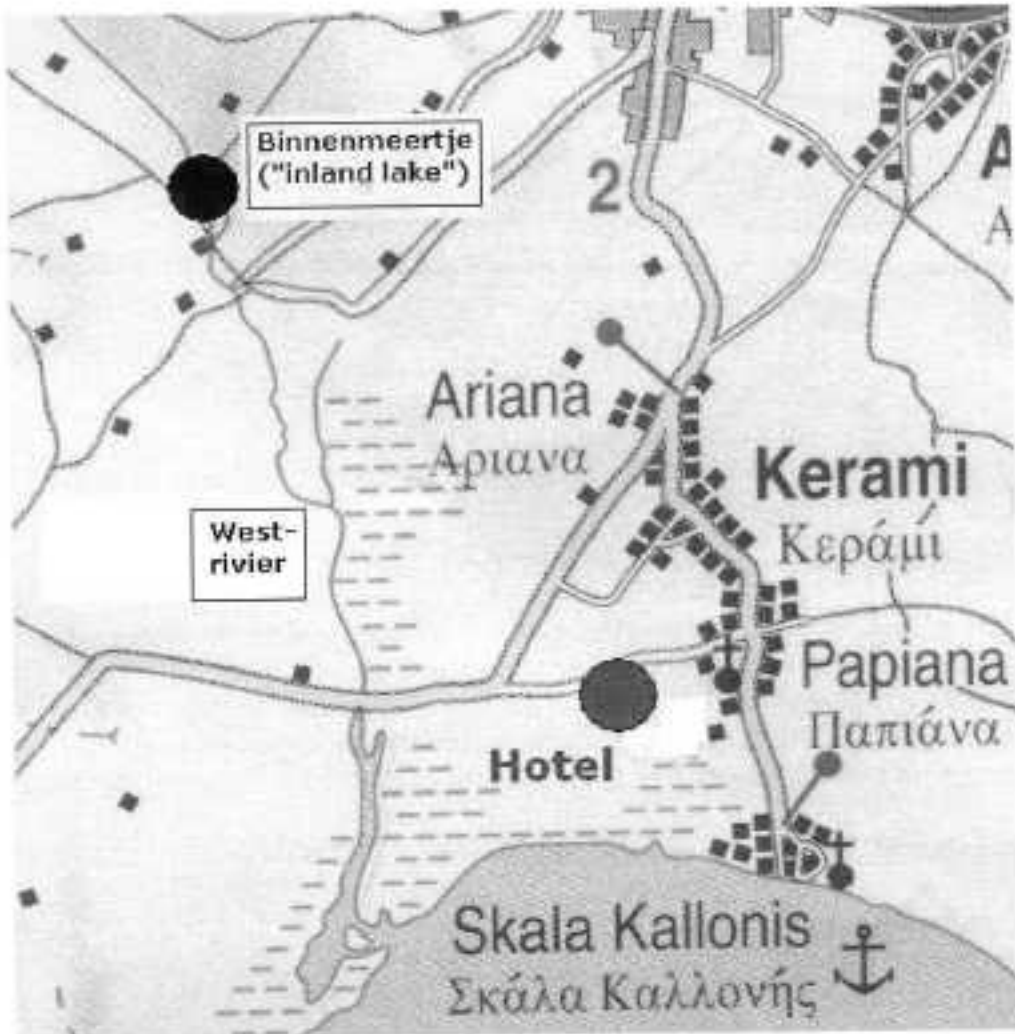
Datum: Zondag 24 april

Auteur: Jop Manschot

Reisdoel: Fietsen naar binnenmeertje en omgeving

Vandaag onze eerste fietsdag. Na het ontbijt en brood halen in het dorp vertrekken we rond halftien. De hemel is wolkenloos, nog weinig wind, maar je kunt nog best iets warmes aan. Ineke gaat niet mee. Over de vlakte langs de West-River kijkende zien we meteen drie kemphanen en een oeverloper. Witte reigers, veel kleine en soms een grote, zien we voortdurend en zwaluwen zijn er bij honderden boven dit waterrijke gebied. We fietsen, parallel aan de hoofdweg, over de oude brug de rivier over en gaan dan een eindje langs de rivier om te kijken naar de grielen die daar gisteren werden gezien. Dat lukt ook nu weer en verder zien we een casarca en de balkankwikstaart. In het gras wordt de tongorchidee gevonden.

Na een klein stukje hoofdweg met toch regelmatig verkeer, slaan we rechtsaf landinwaarts. De wegen zijn goed befietsbaar, hier en daar wel wat stenig, maar steeds verhard. Links en rechts van ons goed verzorgde landerijen, mooie boomgaarden met heel oude olijfbomen, een wijngaard en een veebedrijf met ook koeien. Bij een kleine kapel Ag. Georgios kijken we even rond. Het kapelletje is open en hangt vol iconen. Er branden kaarsen en het ruikt er naar wierook.

Een paar keer over enkele bruggetjes komen we bij een meertje "Inland Lake" (volgens de terminologie van Brooks, de schrijver van het heilige boek voor de vogelaars op Lesbos – HdN). Overal zitten schildpadden in de zon langs de oevers. We stoppen voor koffie, maar vooral voor de vogels. Het woudaapje laat zich zien en ook een klein waterhoen. Ook zien we een ringslang zwemmen en af en toe is een kopje te zien van een zwemmend schildpadje. Iets verderop staan we ineens voor de bergrug die we al van verre zagen. Op de grote rotsblokken langs de helling zitten hardoenen, een soort hagedissen, verder maken we kennis met de rotsklever. Ook de roodkopklauwier wordt gesignaleerd en een slangenarend zweeft vlak over ons heen. Verderop fietsen we langs prachtige bloemenvelden en we vinden een plek voor de lunch. Dan komt er een stukje weg waar we vanwege de keien niet kunnen fietsen en het gaat ook nog omhoog tussen dichte begroeiing. Maar we worden beloond met een prachtige berghelling met kriskras liggende stenen en volop bloemen en planten. Er cirkelen arendbuizerden hoog boven ons rond. Ieder geniet hier op zijn eigen manier: planten zoeken, een eind fietsen langs de (betere) weg waarop we zijn uitgekomen, vogels waarnemen of gewoon luieren tussen de stenen. De maskerklauwier met nest wordt gevonden.

Hierna is de rit naar huis kort en vrijwel bergafwaarts, maar Joop redt het niet meer op eigen kracht. Zijn ketting is gebroken en door Romke wordt hij naar de verhuurder in het dorp geduwd. Het is een fantastische dag geweest door een boeiend landschap.

Datum: Maandag 25 april 2005

Auteur: Henrik de Nie.

Reisdoel: fietstocht naar de zoutpannen en oostelijke rivier

Om zes uur 's ochtends is Joop met een aantal getrouwen op pad gegaan door de moerassen voor het hotel. Ik was daar niet bij, dus zal ik het nodige gemist hebben.

In elk geval zaten de vroege vogelaars rond acht uur op het terras achter hun ontbijt. Dit was de eerste keer dat daar ontbeten werd. Zo'n tien minuten na het afgesproken tijdstip (9 uur) rijden we op onze huurfietsen richting vissersdorp Skala Kalloni.

De vissers zitten met hun hele familie in hun schitterend blauw geverfde boten hun netten na te pluizen, de pope wandelt met buik vooruit de kerk uit en installeert zich in de ochtendzon op het terras, en wij dringen samen bij de ambachtelijke bakker. Toch zijn we op onze fietsen opvallend snel het dorp uit en bereiken de oostelijke rivier (die iedereen "Eastriver" noemt omdat Brooks dat zo heeft opgeschreven. Zo heet een stuk van het eiland nu ook Derbyshire. Stel je voor de Noorse vogelaars in Gelderland de Wageningse uiterwaard consequent "höyvannslette" bleven noemen en de Blauwe Kamer "Trondheimfylke").

We rijden door een waadplek waar het water ongeveer 40 cm hoog staat. Rond tien uur bereiken we de zoutpannen. In een bui van overmoed en baldadigheid looft Joop een fles wijn uit voor de eerste die een citroenkwikstaart ziet. Tot nu toe zijn de aantallen vogelsoorten die we zien enigszins onder de maat, vindt Joop. Zo zie je dat te veel voorkennis in je nadeel kan werken, want als we dat niet wisten, waren we heel tevreden met alles wat we tot dan toe zien: valse spotvogels, ralreigers, dwergsterns, roodkopklauwier, steltkluten en zwarte ibissen, om maar een greep te doen.

Puur geluk dat ik de eerste ben, want vlak voor onze neus, dus zonder veel moeite tref ik twee citroenkwikstaarten in een groepje waarin ook balkankwikstaarten. Iedereen blij en ik mag een fles wijn kopen.

Overmoedig geworden, schreeuw ik als ik een donkere slanke vogel in de kijker krijg, "zwarte stern!" (wat ook zeer bijzonder zou zijn). Ik zit er nu gruwelijk naast, het is een roodpootvalk. Ook leuk.

De fietsen worden tegen een hek gezet en de groep begeeft zich in de kwelder, vier mensen sjouwen hun kwaliteitstelescoop mee. We zijn niet bepaald de enige; voor ons uit loopt een groep Britse vogelaars. Zodra die geconcentreerd via hun kijkers en teletoeeters naar één punt staan te loeren, worden we extra waakzaam. Ze hebben roodkeelpiepers in het vizier en daar laten wij ons graag op attent maken. Dat wordt mijn tweede nieuwe soort vandaag.

Wij lopen verder over het groene strand dat lijkt op een begraasde kwelder met kort gras afgewisseld door hoge pollen en duinvormige verhogingen. Er lopen schapen die eruit zien of ze voortdurend prozac nodig hebben. Altijd met de kop omlaag. Verder lijkt het of ze elkaar het licht niet in de ogen gunnen. Ze willen steeds met z'n allen op hetzelfde plekje grazen.

De eigenlijke zoutpannen grenzen aan deze kwelder, maar zijn daarvan gescheiden door een hoog hek. Turend door het gaas van dit hek zien we grote groepen kluten, flamingo's (ver weg), visdieven, dwergsterns en zo waar twee grote sterns en een zomertaling.

Op een duintje tegen een hoge pol gras wordt een koffiepauze ingelast. Jan begint een monoloog over zijn ambities om paus te worden en hoe hij in dat geval de protestanten weer terug zal leiden tot de Moederkerk. Hij oogst slechts hoon van twee ex-protestanten. Ernst -niet bijster onder de indruk van deze discussie, merkt op dat hier 'graspiepers' zitten.

De tocht wordt voortgezet langs de loop van een smal riviertje richting zee (feitelijk de reusachtige baai in het hart van het eiland). Op een duintop haalt iedereen zijn brood te voorschijn. Een zwarte ooievaar wiekt weg, achtervolgd door een geelpootmeeuw, die hij met majestueuze meerderwaardigheid negeert.

Over het zandstrand wandelen we terug naar het beginpunt op het groene strand. We zien nu op die zelfde plek verrassend veel andere vogelsoorten: strandpleviertjes, kortteenleeuweriken en bosruiters.

Vervolgens weer de fiets gepakt en verder langzaam, vaak stilstaand om te kijken, langs het kanaal. Steeds meer steltkluten, balkankwikken, een bruine kiek, een gewone (nominaat) gele kwikstaart.

Een groepje dat er maar geen genoeg van krijgt fietst verder met Joop langs het kanaal. Daar kijken we nog een keer de temminckstrandloper recht in de ogen. Verder zien we eindelijk onze eerste steenuil, ver van ons vandaan op een schuur waar we 's ochtends te vergeefs hadden staan loeren. Over het kanaal, kijkend in de zoutpannen zien we halfweg gedoken een bruinige steltloper staan. Die wordt eerst uitgescholden voor een griel, dan voor regenwulp, vervolgens paarse strandloper totdat het een gewone kemphen blijkt te zijn.

Met een omweg door grazig, kleinschalig platteland fietsen we terug naar de Oostelijke rivier. Daar zien we de eerste zwartkopgors (die zijn dan net gearriveerd op het eiland, want daarna niet meer bijzonder) en een roodkopklauwier. Ook dat is dan nog geen echte routinewaarneming.

In het dorp levert iedereen weer zijn fiets in. Daarna raken wij geautomobiliseerd.

Datum: 26 april 2005

Auteur: Rita Woudstra

Reisdoel: excursie van Petra naar Molivos (Mithimna)

Dit was de eerste werkdag voor onze chauffeur Jan en na wat verdeelwerk van wie voor of achter en wie is wagenziek zaten we allemaal op ons plekje en startte deze rit met een bezoekje aan Kalloni. Bep moest bloed laten prikken in de kliniek, en wij konden naar de supermarkt om in te slaan en Kalloni te bekijken. Dat bleek best luxe winkels te hebben en een echt streekcentrum te zijn, zodat de tijd snel om was. Bep was reuze snel geholpen en had binnen het uur ook de uitslag mee! Nadat we Ernst ook gevonden hadden vertrokken we richting Petra. Vlak voor het dorp lieten we de auto staan en namen een zandweg naar het waterreservoir. Dat is een voetpad naar Molivos, door de heuvels.

Joop en Jan haalden later de auto's op. De rest zou dan tijd krijgen om in Molivos rond te kijken. Het was prachtig weer en in de zon al lekker warm.

Al vlak na het begin van het zandpad liep er een vreemdsoortig bruin beest in de greppel naast de weg: pootjes, een lijf als een mol maar bruinbehaard, geen ogen en neus te zien.

Joop als expert kwam eerst niet zo gauw op de naam, maar het bleek een westelijke blindmol*, die bij de rattenfamilie hoort. Niemand had het beest nog ooit gezien en daar hield hij rekening mee: hij liep een heel eind mee.

Al snel daarna begon het te stijgen en liep de groep al behoorlijk uit elkaar; door de prachtige bermen (Sjef, Bep en Lenie) en natuurlijk de helling.

De warmte en de koffie verzamelde de groep even onder wat struiken in de schaduw, en we waren nog amper weer onderweg toen de eerste baardgrasmussen zich meldden helemaal volgens het boekje in de olijfboomgaarden.

En vandaar een prachtig uitzicht op zee, met opeens een roodpootvalk in de lucht.

Al klimmend in eigen tempo ging het door naar het waterreservoir. Daar werd onder een boom gegeten, vast dezelfde van alle voorgaande jaren. Onder de lunch tussen de geurende marjolein en thijm vlogen als verrassing nog 2 roodpootvalken over.

Hoewel het erg lekker zat daar en er nog orchideeën in het grasveld ernaast waren gevonden, konden we niet te lang blijven zitten. Met z'n vieren keken we nog even bij een Engelsman door de telescoop waardoor we de hoofdgroep kwijt raakten. We zouden volgens hem op het pad verderop de orpheusgrasmus tegenkomen. Inderdaad klonk een lijsterachtig gezang naast de weg omhoog waarop Henrik een rotsblok opstomde: was dit de orpheusgrasmus?? De afstand tot de hoofdgroep werd daardoor nog goter, zeker toen geduldig afwachten een steeds dichterbij komend mannetje en een vrouwtje op 3 meter afstand opleverde. Alleen: hij had geen echt wit oog, was hij het wel? Geen Joop om het te vragen. Echter, die stormde even later om de hoek; we waren al een halfuur achter en men wilde niet langer wachten. Die orpheusgrasmus had de hele groep al gezien, ook zonder wit oog was die het echt. Oei, oei, foute boel want er bleek ook een wegsplitsing te komen en Jan was al doorgelopen. En wij rekenden nog wel er op dat Sjef en Bep achter ons waren!!

Dus op een holletje naar de groep op de splitsing en verder maar braaf doorgelopen tussen de prachtige knoestige grillige oude olijfbomen, waar een kaukasuseekhoorn** wegsprong. Een deel van de groep zat al heerlijk bij de beek, een schilderachtig plekje. Vlak voor de asfaltweg van Molivos naar Mandanos.

Twee uur dwaalden we door de steile straatjes, eerst naar boven naar de burcht (na 14.00 uur gesloten). Daarna de wirwar van trapreden weer naar beneden, genietend van de binnenplaatsjes, onverwachte hoekjes, deurposten wittende huisvrouwen, de verse verf op de luiken, klaar voor de Griekse Pasen. En de straatjes in het centrum met een dak van blauwe regen en trompetplant.

Tot slot daalden we af naar de haven en zagen de laatste voorbereidingen voor het seizoen, de terrassen waren of werden neergezet de souvenirwinkels gingen/waren net open de rondvaartboot kreeg zijn laatste likken verf. Kortom een heerlijk plekje.

Op de terugtocht tussen Petra en Molivos nog in colonne de Ruppelsgrasmus gezien!

*Brooks vermeldt bij de Mole rat de wetenschappelijke naam *Spalax microphthalmus*, maar volgens de *Atlas of the European Mammals* kan het alleen de westelijke blindmol *Nannospalax leucodon* zijn geweest (HdN).

***Sciurus anomalus*. Een soort eekhoorn (geen grondeekhoorn zoals sommigen dachten) die verder niet in Europa voorkomt maar alleen in Turkije en het Nabije Oosten (HdN).

Datum: 27 april 2005

Auteur: Toon Jansen

Reisdoel: de kloosters Limonos, Perivolis, terug langs kustweg.

De vroege opstaanders werden deze dag verrast met een tableau van 37 flamingo's vóór het hotel, een middelgrote bonte specht op het schoolplein en een dwergooruil in de daarachter staande populieren. Dit laatste dier was zo vriendelijk om te wachten tot eindelijk ook de late opstaanders arriveerden.

Na om 9.00 uur de plaatselijke bakker leeg gekocht te hebben werd op weg gegaan richting het Limonosklooster, dat bereikt werd na een 'blauwe-lijsterstop' waar ook de roodborsttapuit gesignaleerd werd. Bij het klooster werd ruim de tijd gegeven voor in- en uitwendige bezichtiging.

Het was er opmerkelijk rustig. Enige KNVV-ers spotten onder een trap een aardappelschilende monnik. Jan bleek die voor een oud vrouwtje versleten te hebben; hij was dan ook geen echte vogelaar.

Op ornithologisch gebied voegde het kloosterbezoek heel wat toe: naast een rijk gesorteerde verzameling pluimvee die zelfs een emoe omvatte, konden we er een rotsklevernest en zijn bewoners bewonderen.

Vóór Phila werd een lunchstop gehouden. De hop werd er duidelijk gehoord, maar alleen door Henk waargenomen. Bij een volgende stop zongen de nachtegalen en scheerden de rotszwaluwen langs de rotsen. De stop bij het Perivolisklooster – dat waarschijnlijk in verband met de siesta gesloten was – bood een groene, schaduwrijke oase in het overwegend barre, rotsige landschap dat wij vandaag doorkruisten, maar bijzondere vogelvondsten werden er niet gedaan.

Was dat wellicht vanwege de wat penetrante lucht langs de beek? Op de landschappelijk indrukwekkende terugreis over Eresos, Mesotopos, Agra en Parakoila (de tweede dag reeds per fiets bezocht door Jan en Toon) zag Lenie nog een hop overvliegen, maar Joop stopte er niet meer voor.

Datum: april 2005

Auteur: Leny Huitzing

Reisdoel: Vrije wandeling vanaf de weg Kalloni – Petra naar het noordwesten (Klapados).
Turkse boomklever nabij Pyrra.

Ze waren nog maar net uit hun busje gestapt, vaste vroegevogelaargroepje – verrijkt met Netty, Tineke en Toon – of ze begonnen al weer op te scheppen over wat ze allemaal op hun vaste stek gezien hadden: 3 witvleugelsterns, 1 roodpootvalk, zo'n 40 flamingo's, veel visdieven, dwergsterns, stelt- en gewone kluten. Dat wilde ik ook wel eens zien en dus zei ik dat ik de volgende ochtend mee wilde gaan. Daarmee zou ik de tiende persoon zijn geweest wat impliceerde dat Jan Cornellsen, chauffeur van het andere busje, 66k

vroeg op zou moeten staan. Onmiddellijk dreigde Jan mij de hele nacht met pannengekletter uit mijn slaap te houden, als ik het ook maar zou wagen aan de vroege vogelexcursie deel te nemen. Omdat ik Jan heb leren kennen als iemand die doet wat hij zegt, en de excursieleider – het spijt mij dat ik dit moet zeggen – weinig greep op hem had, heb ik ervan afgezien met de vroege vogelaars mee te gaan. Ook de volgende dagen heb ik, vanwege de terreur van deze Apologeet van de Moederkerk, niet aan het vroegevogelgroepje durven deelnemen. Ter vertroosting heb ik mij tegoed gedaan aan het overheerlijke en overdadige ontbijt.

Om een uur of negen gaan we dan op weg zonder Toon en Tineke die het kennelijk alweer welletjes vinden. Ook Henk is niet van de partij: hij vreest dat het een plantjesdag wordt (Joop heeft beloofd dat de plantenmensen deze dag aan hun trekken zouden komen.)

Eerst naar de bakker in Skala Kalloni. Wachtend op de inkopers, dwalen we wat langs de haven waar een dozijn kleine kleurrijke vissersbootjes – niet meer dan sloepen in mijn ogen – dobberen. In die kleine bootjes zijn 4-5 volwassen mensen met de netten bezig: ze halen er kleine visjes uit en controleren ze, denk ik. Als dit tafereel zich langs de hele Griekse kust voordoet, begrijp ik dat Griekenland een netto-ontvanger is in de EU.

Dan nog even langs de school in Kalloni om Meriam de dwergooruil te laten zien. Helaas zit het dier niet op de afgesproken plek. Hemelsbreed zo'n vier kilometer noordelijk van Kalloni parkeren we de busjes en nemen een steenslagweg die over de beboste helling – voornamelijk *Pinus brutia* (ofwel *P. halepensis* ssp *brutia*) – in noordwestelijke richting naar een kapelletje voert. De weg biedt mooie vergezichten op de oostelijk ervan gelegen vallei en op blauwige heuvels in de verte.

Even verder op de zonnige weg, wordt mijn aandacht wordt getrokken door drie om elkaar heen dwarrelende vlinders die regelmatig met klapperende vleugels even op de stenen gaan zitten. Na al die irritant doorvliegende pijpbloemvlinders en koningspages, grijp ik mijn kans om ze met de verrekijker te determineren: twee tweekleurige parelmoervlinders en één Argusvlinder.

Een metertje of twintig dalwaarts in het bos, fotograferen Netty en Sjef prachtige exemplaren van de Aspergeorchis die net in bloei komen. Wat verderop vindt Sjef nog niet bloeiende exemplaren die ik voor paars aangelopen asperges gehouden zou hebben. Terwijl Sjef en ik een zonneroosje met behulp van *Mediterranean Wild Flowers* van M. Blamey and Christo-

pher Grey-Wilson op naam brengen stopt er naast ons een auto. De chauffeur stelt zich voor als Joop van Lent, een fotograaf die aan de kost komt door safari's te organiseren en bloemenfoto's verkoopt aan tijdschriften. Hij kan de bloemen niet altijd op naam brengen en is daarom geïnteresseerd in mijn boek. Voor de Nederlandse versie ervan heeft hij heel Nederland afgestroopt. Als ik meld dat ik die in het hotel heb, wil hij het boek kopen. Een goede week later komt hij het boek inderdaad halen en ben ik een beetje rijker.

Om 10.45 uur arriveren Sjef en ik op het afgesproken koffiepauzeplekje, herkenbaar aan het prachtige uitzicht naar het westen op de Middellandse Zee. Joop vertrekt onmiddellijk omdat de groep al 45 min. op ons zou wachten. Maar dit is nu juist een 'eigen-tempo-dag' met als enige afspraak: om 16.00 terug bij de busjes. Dus wij nemen het er nog even van temeer omdat ik *Ornithogalum montanum* even goed wil bekijken.

Wat later vervolgen we onze weg om de groep spoedig aan te treffen op een wekje met madelieven waar een zielige ezel onder een fruitboom staat vastgebonden. De hoeven van het arme dier zijn krom gegroeid als te lange nagels; hierdoor kan hij nauwelijks lopen, zelfs het staan lijkt het dier pijn te doen. Van een rusthuis voor oude ezels heeft men hier kennelijk nog niet gehoord. Netty besluit de ezel gezelschap te houden tot wij terugkomen.

Lang de rand van de weg staan behalve Aleppodennen, ook soorten als *Pistachia terebinthus*, de struikachtige kermescik of hulsteik (*Quercus coccifera*). Ernst en Job zien een slang van zo'n 40 cm de weg oversteken. Doordat ik mij bezig houd met vlinders, libellen, planten, stenen en ook nog het landschap probeer 'te lezen', raak ik weer hopeloos achterop; als ik eindelijk ook bij de lunchplek arriveer, is de picknicktafel dus al volledig bezet..

We zijn op een historische plek: een houten paneel (foto) vermeldt dat hier in 1912 de laatste Turken werden verslagen. Nu vliegt er een mannetje platbuik rond, eerder had ik al een paartje gezien. Tegen de bergwand staat een meterslange bak waarin helder water wordt opgevangen dat volgens Ernst heerlijk smaakt.

Op de rand van de bak zitten enkele reuzenkikkers die door Annemiek worden vereeuwigd. Tot welke soort ze horen, is me ontgaan; knappe prinses misschien?

Op de terug weg worden we door Romke geroepen om een boeiend natuurverschijnsel te aanschouwen. Doordat ik mijn laatste brood aan de eenzame ezel sta te voeren, ben ik net te laat om het hoogepunt van de paring van twee mestkevers mee te maken. Wel zie ik nog hoe het vrouwtje – althans, dat nemen wij aan - uit een soort bruine harmonica aan haar achterlijf, een één cm lange en enkele mm brede, doorzichtige geleidraad perst. Het mannetje heeft zijn heil dan al in de schaduw van een blad gezocht. Het vrouwtje gaat boven de geleidraad staan, zodat we die niet meer zien. Wij zijn te ongeduldig om de ontwikkelingen af te wachten; Bep belooft die voor ons te observeren. Dat kun je dus beter niet aan een plantenvrouw overlaten: Bep verliest zich geheel in de determinatie van een plantje. Als ze eindelijk weer naar de paringsplek kijkt, is het vrouwtje verdwenen en ligt daar een gele rups!!!

Hebben de aanhangers van de transmutatieleer dan toch gelijk??

De terugweg verloopt verder wonderlijk snel. Nog geen 200 m van de busjes verwijderd, glijd ik uit over de steenslag en slaag ik er voor de tweede keer binnen een week in een afritsbroek te vernielen. De oude wond gaat open en bloedt flink. De excursieleider staat gelukkig al klaar met jodium en snelverband.

Dan rijden we naar het zuiden. Eén busje met fijnproevers gaat op weg naar de Turkse boomklover die op een militair oefenterrein bij Pyrra gescoord kan worden. Gehinderd door mijn gewonde knie, heb ik het mooie rooie borstje van het diertje niet mogen aanschouwen. Daar staat tegenover dat Sjeff en ik *Ephedra fragilis* hebben gevonden. Niet te versmaden waren ook die bijzonder zware, zwarte roestige stenen die rond een picknickplaats lagen. Peridotiet? Hier in de buurt worden ofiolieten* gevonden. Ook vond ik een geheel lichtgroene steen. Om er een stuk af te slaan heb ik er een andere steen bovenop gegooid: de lichtgroene kleur bleek een 1-2 mm dikke 'korst'. Tot serpentijn verweerde olivijn?*** Ik neem een pondje stenen mee.

Tevreden keren we hotelwaarts waar ieder zijns weegs gaat: vogels scoren, planten determineren etc.

*Ofioliet is een gesteenteserie van de oceanische aardkorst (kussenlava, diabaas en gabbro) en de bovenzijde van de mantel (peridotiet). Het is het laatste restje oceaانبodem dat bij de botsing van Afrika tegen Europa, 'geen kans heeft gezien' onder Europa te duiken. Daarmee geeft het dus de grens tussen Afrika en Europa aan.

** Peridotiet is rijk aan olivijn dat aan het aardoppervlak snel verweert tot serpentijn.

Datum: 29 april 2005

Auteur: Tineke Ammerlaan

Reisdoel: Over Kapi, Klio naar Sikamina, via Molivos terug

De dag begint wat regenachtig, maar we moeten toch eerst een eindje in de bus zitten.

Onze eerste stop is in de Napi-vallei. Het weer wordt ook wat beter, dat is toch wat aangenamer vogels kijken.

In korte tijd hebben we zo'n 30 vogelsoorten gezien en gehoord. We horen en sommigen van ons zien hem ook: de hop, altijd een leuke waarneming. Verder verschillende soorten zwaluwen, blonde tapuit, merels,

rouwmees, koolmees, roodkopklauwier, wielewaal, nachtegaal, bruinkeelortolaan.

Aan roofvogels zien we de roodpootvalk en een heel mooie waarneming: de dwergarend. Hij laat zich lang en goed bekijken. We vervolgen onze weg naar Mantamados, en via Kapi en Klio komen we aan in Skala Sikamina. Daar genieten we van een echte Griekse maaltijd. Sommigen van ons zien de Audouinsmeeuw.

We maken een prachtige wandeling vanuit Sikamina langs de kust richting Molivos. Veel vogels worden hier niet waargenomen. Onderweg pauzeren we nog even bij warmwaterbronnen van Eftalou.

Via Molivos en Petra keren we weer terug naar het hotel, waar sommigen nog even naar de plasjes gaan in de hoop weer wat nieuws te ontdekken. Hier worden nog ibissen, steltkluten en zomertalingen gezien.

Datum: 30 april 2005 (Koninginnedag op Lesbos)

Auteur: Annemiek

Reisdoel: Apothikes en kaap (Plati)

Geen oranjebitter noch een vlaggenparade, noch verhalen van Maartje van Wegen over de outfit van Bea vandaag. Alleen een deelnemer is gehuld in een oranje boven. Een koningsgezinde binnen de KNNV? Zijn die er, vraag ik mij in gedachten af. Oh en Bep, die draagt een "Hup Holland Hup" sjaal, een ongelukje naar ik begreep. Hij draagt wel lekker, schijnt het. Geruststellende woorden. Vandaag vullen wij koninginnedag op geheel eigen wijze in. De zon straalt, zoals meestal op een dag als vandaag.

Wij hebben onze zinnen gezet op het plaatsje Apothikes, waar we een wandeling richting de kust gaan maken, hopen op aan de horizon voorbijtrekkende trosjes stormvogels op trek.

Het gezelschap spreidt zich uit over het korrelige droge pad dat door het enigszins steni-ge heuvelachtige open landschap dwaalt. Beschaving treffen we summier aan. Aan de kustzijde wordt wat afgelegen geakkerd door een enkeling.

De dwaalgasten kijken naar vogels, speuren naar planten, fotograferen, keuvelen en lopen wat in gedachten door het landschap. Zielsverwanten zoeken elkaars gezelschap en uiteindelijk worden de bevindingen onderling uitgewisseld tijdens tussendoorse kruisbe-stuivingen der zielen. Ik probeer wat poëtisch te zijn.

Er is wat ophef over een mogelijk finsch' tapuit, bijna een blonde tapuit, maar het wit op de kop lijkt door te lopen naar de rugpartij. Er is onvoldoende zekerheid om dit hard te maken. De natuur is niet eenvoudig te duiden. De wandeling wordt omlijst door rond-vliegende alpengierzwaluwen en een aantal roodpootvalken op de elektriciteitsdraad. Bij dreigende nabijheid schuiven ze elke keer een stukje op. Voor de fotograaf met ambitie een ware challenge. Na de opwinding over de finsch' tapuit, volgt een nest rotsmussen op de keien en daarna is de plantengroep aan de beurt. Er is een sancti orchis gespot door Bep. Leuk. Ik geniet van de verhalen van Sjef die in zijn carrière als hovenier in de buurt van allerlei koninklijke beroemdheden is geweest en in de ridderzaal. En daarbij deed hij de nodige ervaring op met het fenomeen beveiliging. Bij de kust strijkt men neer voor een bammetje en een slokje. De telescoop is opgezet. Ja hoor. Ze zijn er, de vale pijl-stormvogels. Er is iemand gaan zwemmen beneden, zien we vanaf onze heuvel! Een blank lichaam glijdt door de blauwe zee. Toon, spant de kroon!

En terwijl ik net geanimeerd in gesprek ben hoor ik achter mij opwinding over een over-vliegende bijeneter. Gelukkig zien we er de komende dagen nog meer. De vrolijkheid

stijgt verder als we zo'n 20 zwartkopmeeuwen gewaar worden. Prachtige vogels.

In het rustieke haventje van Apothikes, dat wij na de wandeling aandoen, bestaat mijn koffie voornamelijk uit stevig donkerbruin schuim. Aan de waterkant staat een visser een inktvis aan een touwtje tot moes te slaan op de kade. Het lijkt een nogal inspannende bezigheid. Welk doel is dient is me niet echt duidelijk geworden. Erg fotogeniek ziet het er niet uit, stel ik vast.

Aan ons terras voor het prachtige café aan de haven zit een stilzwijgend authentiek autochtoon mannetje met een bruine wat chinees aandoende kop. Hij slaat alles rustig gade. Het is hier aangenaam toeven. De dag vordert. Na een plots uit het moeras opstijgende woudaap op de terugweg, arriveren we moe en voldaan weer bij ons hotel.

Groet van Annemiek

Datum: 1 mei 2005

Auteur: Sjef van Beek

Reisdoel: Dennebossen, Kastanjabossen rond Agiassos

Op deze dag ging onze tocht naar het schilderachtige dorpje Agiassos. Dit dorpje ligt op een van de hellingen van de Olympus (967 m.).

Vanuit ons hotel reden wij richting Kaloni, langs de zoutpannen en moersassen (Alikes Kalonis). Hier waren wij eerder op de fiets geweest; nu waren er minder vogels dan toen. De flamingo's waren er niet meer, of alleen als witte stipjes in de verte. We reden verder langs de zoutpannen, blinkend in de zonneschijn.

Even ten noorden van het dorpje Pirra werd een eerste stop voor de Turkse boomklever gemaakt. Het was een militair oefenterrein met veel bos, waarin Turkse boomklevers een nest met jongen hadden. Op de terugtocht vonden wij hier ook nog een 40 cm hoge, geheel in bloei staande aspergeorchis.

En wat vonden daar de plantenmensen voor een rare slingerplant? Tja, een smilax kon het niet zijn want alle soorten hebben doorns. 's Avonds bleek dat het er een was zonder doorn, die *Smilax communis* heette.

Bij het havenplaatsje Ahladeri verlieten wij de kust, reden het binnenland in en na ongeveer een half uurtje rijden kwamen we bij een aantal prachtige velden met gele bloemen. Zeer fotogeniek! Er werden foto's gemaakt. Uit de verte deden de bloemen denken aan brilkruid, maar het heette volgens mij *Clypeola jonthlaspi*.*

Daarna snel op weg naar Agiassos, waar we cest even koffie of thee donken en het stadje bezichtigden. Dus even een bezoek brengen aan de schilderachtige straatjes en de kerk met de Panagia Agiasiotissa (heilige maagd van Agiassos), een icoon dat wonderen kan verrichten. De excursie zou dit keer een rondwandeling worden, zowel geschikt voor vogelaars, als voor plantenmensen en fotografen. In het begin was het een klinkerpad, en later een pad dat met een bulldozer was gladgeschoven en verbreed. Helaas was daarbij veel plantengroei verloren gegaan.

Ik vond vele soorten eiken en planten, verder olijven, tamme kastanjes, moerbeien, vijgen en nog een groot aantal orchideeën.

Na het middageten zag ik nog prachtige velden met pioenen en dornicums staan die gefotografeerd moesten worden. Klaar met fotograferen was er niemand van het gezelschap meer te zien. Dus alleen terug naar het dorp. Na ongeveer anderhalf uur lopen kwam ik in Agiassos aan. Op een terras vond ik enkele KNNV-ers terug die zich verzamelden om zeer voldaan, weer huiswaarts te gaan

**Clypeola* heeft een zeer obscuur bloemetje. Mogelijk betreft het een andere kruisbloemige met een wat uitbundiger bloem. (HdN).

Datum: Maandag 2 mei 2005

Auteur: Ernst Abma

Reisdoel: Ipsilouklooster en versteende woud, Sigri

Hoeveel nieuwe soorten komen er vandaag bij? Ik zal het niet kunnen zeggen, want ik miste de dagelijkse vroege vogeltocht naar de zout-pannen, waarmee Joop steeds de dag begint. Ik hoefde als verslaggever pas om 8.30 klaar te staan en dat bleek ook nog te vroeg. Het wachten was op Henrik die, geassisteerd door Lenie, naar een portemonnee zocht. Veel zat er niet in, zei hij, maar toch, het laat je niet los. Dus doorzocht hij, voor de derde maal zoals hij later beweerde, zijn rugzakje en laat hij nog toch die beurs vinden!

Bij dit kwartier vertraging kwam er nog een, want de hongerlijders moesten zich nog in het dorp bevoorraden, zodat we pas om 9 uur konden vertrekken naar ons eerste doel, het klooster Ipsilou.

Joop koos de zuidelijke route langs de baai. Het was wat nevelig, de bergen aan de andere kant van de baai lagen er schimmig bij, maar boven ons scheen de zon. Tenzij gehinderd door kudde schapen op de weg schoten we goed op, kwamen vlot door de nauwe straten van Agra en bereikten ongehinderd Messotopos. Voorbij deze plaats werd het landschap op een vulkanische bodem knap dor en bruin.

Nog voor tieners maakten we, voorbij Eressos, onze eerste stop, want hier was een jaar geleden een steenarend gezien. We hingen wat rond langs de kant van de weg. Ver weg werd een slangenarend gesignaleerd die van mij gerust een dwergarend had mogen zijn, maar de aanwezigheid van een zwartkopgors maakte voor mij veel goed. En waar we ook stopten, de plantenmensen kreeg je nauwelijks terug in de auto. Waar ik niet meer dan de kippengaasplant (*Centaurea* volgens deskundigen, *Sarcopoterium* volgens topdeskundigen) zag, vonden zij telkens wat nieuws. Ook Bep is erop uit om haar voorgangers te verslaan met de lengte van haar soortenlijst. Sjef en Lenie droegen voortdurend vers groen aan.

Nauwelijks waren we ingestapt of er werd alweer een stop gemaakt, zogenaamd om een schildpad te redden, maar in werkelijkheid om toch nog een kans te maken om, zo niet een steenarend dan toch de eleonoravalk te zien. Daarna ging het in een ruk door naar de voet van de Ordymnos Dome op de top waarvan het Ipsilouklooster ligt. Het was nog maar kwart voor elf. De meesten bereiken de top lopend en zagen onderweg o.a. steenpatrijzen, blonde tapuiten en de smyrnagors. Anderen lieten zich naar boven rijden om meer tijd te hebben bij het klooster en daar rond te kijken. Helaas, het museumje was dicht en het klooster bleek veel kleiner dan Limonos. Wel lagen er onder de toegangspoort stukken versteend hout. Behalve een onderhoudsman zagen we er niemand, wat tot voordeel heeft dat we het fotografieverbod

konden negeren. De kerk leek van binnen overigens meer een rariteitenkabinet.

Aan geologie werd op deze reis nauwelijks aandacht geschonken, maar de Ordymnos Dome is een interessante vulkanische formatie van tufsteen en versteende aslagen met vulkanische bommen, ook wel periclastisch sediment genoemd.

We hadden boven veel tijd om uit te kijken en het pesten van twee raven door een bonte kraai gade te slaan. Na de lunch gingen we om halftwee allemaal te voet naar beneden en zagen (alweer) de smyrnagors en onderaan ook de isabeltapuit.

Nog voor tweeën waren we bij de ingang van het versteende bos, waar dik 20.000.000 jaar geleden, in het laat Oligoceen tot midden Mioceen, een subtropisch bos groeide. Vulkanische erupties, o.a. van de Ordymnos, bedolven het woud onder een dikke laag as waardoor het werd afgesloten van atmosferische invloeden. Daardoor versteende het organisch materiaal van de bomen onder invloed van SiO₂. De Grieken hebben een groot deel van het gebied waar de bomen zijn blootgelegd, omheind en afgesloten. Als een soort Hoge Veluwe, maar ze noemen het een museum en daarom sloten ze de boel op maandag. De rustdag werd gesymboliseerd door een steenuiltje dat ons lodderig zat aan te staren.

Joop heeft een substituut. Op naar de kustplaats Sigri, met een haven, een kerkje en vele terrasjes alsook met een museum; ook 's maandags gesloten. We hebben veel tijd om rond te kijken in dit plaatsje met zijn steile, nauwe straatjes, misschien niet zo mooi als Molivos, maar toch heel apart.

Het zou echter nog spannender worden, want na Sigri namen we de kustroute richting Eressos. Na een kwartier rijden over een verharde, stenige landweg - het zal kwart voor vier zijn geweest - kregen we de keuze tussen lopen en later opgepikt worden of vervoer door Joop. Dat laatste accepteert er aanvankelijk maar één, maar omdat de hoofdmacht het lopen heerlijk vond; er ontstaat een soort pendeldienst. Op twee punten klonterden we samen. Eerst kregen we de tijd om te zoeken naar jaarringen in als afval weggegooid scherven, bij een in de weg blootgelegde, in gips ingepakte, versteende stam. Daarna spiedden we, bij een mooie baai met ruime doorkijk op de zee, naar pijlstormvogels. We moesten ons echter tevreden stellen een paapje en de zwartkopgors.

Op naar Eressos. Maar alweer stopten we, als een kleine klapekster zich van dichtbij laat bewonderen. Het plasje in de buurt leverde nog een woudaapje en de dodaars op. Het werd kwart over vijf, wanneer we werkelijk de terugweg aanvaardden. Jan, ver voor Joop uit, nam in Eressos een andere weg terug, wat hem en zijn passagiers wel 20 minuten extra kost, maar hij hoefde nu niet door Agra, waar Joop, opgehouden door een grote lijnbus, zijn ziel in lijdzzaamheid bezat. Twintig voor zevenen was hij met zijn passagiers thuis.

Datum: 3 mei 2005

Auteur: Meriam Mentink

Reisdoel: Molivos, kustpad richting Evthalous

De dag begint zoals gebruikelijk met een vroege vogelexcursie om 6.00 uur voor de liefhebbers. Een klein groepje trouwe mensen behoort tot de deelnemers. Van deze excursie zijn geen speciale mededelingen gedaan.

We vertrekken vandaag precies om 9.00 uur met de twee busjes. We kunnen gelukkig dit keer ruim zitten want er zijn 3 personen "thuis" gebleven. Een snelle stop bij de plaatselijke bakker en dan echt op weg. De route van vandaag hebben we al eerder gereden en voelt nu al vertrouwd aan. We rijden van Skala Kallonis via Kalloni naar het noorden naar Petra en van daaruit via de kustroute naar Molivos. Omdat ik zelf voorin zit kan ik genieten van het mooie uitzicht op het stadje met de burcht.

We parkeren de busjes na Molivos bij de start van de kustweg naar Evthalous. Het is inmid-

dels 10.00 uur geworden. Het is vandaag een warme zonnige dag, we kunnen wandelen in korte broek en hemd of T-shirt. Joop spreekt met ons af dat ieder in zijn eigen tempo richting Evthalous kan lopen als we maar om 15.00 uur terug zijn bij de busjes. Prima afspraak.

De groep splitst zich min of meer op in drie subgroepen. Jan loopt in een forse wandelpas helemaal naar Evthalous en terug, totaal bijna 20 kilometer. De "plantenmensen" komen zoals gebruikelijk niet ver, omdat onderweg veel planten gedetermineerd worden. De "vogelaars" lopen al vogelend wat verder. Het is een mooi kustpad met constant uitzicht op zee. Verder hebben we zicht op Turkije dat hier maar 5 km vandaan ligt. Helaas is de weg erg stoffig. Vooral als er weer een auto voorbijstuift is het stofhappen. Wat mij vooral opvalt, is dat de brom hier zo uitbundig bloeit. Wat de vogels betreft is het vandaag een goede herhaling. We zien weer een aantal zwartkopgorzen, horen regelmatig een orpheusgrasmus, maar ook andere zangertjes laten zich zien of horen. Op een dak zit een mooi steenuiltje. In tegenstelling tot de zangertjes laat die zich tenminste goed bekijken. Op het voor het vogelgroepje verste punt gaan vier mensen tijdens de lunchpauze zwemmen. Het water ziet er aanlokkelijk uit maar is voor de meesten nog veel te koud. Het is een keienstrand en ook dat vergemakkelijkt het in het water gaan niet erg. Tegen 15.00 uur komen alle groepjes weer samen bij de busjes. Volgens mijn stappenteller hebben we in totaal 11 kilometer gelopen.

Vervolgens gaan we met de bus naar de burcht van Molivos. De burcht is echter op dit tijdstip gesloten. Op een terras vóór de burcht drinken we nog wat, vandaaruit hebben we een goed uitzicht over het stadje. Daarna gaat ieder opnieuw zijns weegs. De afspraak is dat we om 17.15 uur terug zijn bij de busjes, die dan bij de haven geparkeerd zullen zijn. Omdat het plaatsje erg klein is kom je elkaar toch steeds weer al winkelend tegen of zittend op een terras.

Molivos heeft een schilderachtig haventje, vol bootjes. Vanaf verschillende terrasjes kijk je hierop uit.

Vlak voor het tijdstip van vertrek is er ineens grote opwinding. Men ziet een audouinsmeeuw. Een aantal fanatieke vogelaars rent weg van het terras en sprint het havenhoofd op om de meeuw beter te kunnen bekijken. De meeuw werkt uitstekend mee en laat zich van alle kanten goed zien. Hij vliegt een rondje boven de haven, staat een tijdje op het havenhoofd om vervolgens als het te druk wordt met opgewonden vogelaars in zee te gaan zwemmen. Hierdoor vertrekken we toch nog wat later dan gepland.

Onderweg nog een "uilenstop" op een bij vogelaars bekende plek (een stuk voor Kalloni vlak voor een zijweg die naar Napeos apollonas gaat). Een dwergooruil zit goed verscholen onderin een boom. Maar als je weet waar hij zit, is hij heel mooi te zien. Verderop zitten nog twee jonge ransuilen. Een prachtig gezicht. Eigenlijk vind ik deze waarnemingen nog wel de mooiste van de hele dag! Een groep vogelaars, gewapend met telescopen en fototoestellen, staat te wachten op de middelste bonte specht die daar een nest heeft, maar helaas we moeten verder.

Pas om 18.30 uur zijn we weer terug in het hotel.

Om half 8 is weer het gebruikelijke diner met aansluitend het doornemen van de vogelsoortenlijst. Een klein groepje gaat om 21.00 uur nog even naar de kerkuil kijken en nachtzwaluwen luisteren. De kerkuil is weer gezien op "zijn" schoorsteen van een huis in het straatje achter het pleintje, de nachtzwaluwen zijn niet gehoord of gezien. De meesten gaan

echter om 21.00 uur weer richting kamer en bed, moe en voldaan van een heerlijke zonnige vakantiedag

Datum: 4 mei 2005

Auteur: Ineke Zwarekant

Reisdoel: een excursie dicht bij huis

Na het ontbijt vertrekken we om 9.00 uur – via ons bakkertje – voor een excursie dicht bij huis. Het doel is een wandeling langs de Potami-river. Veel olijfgaarden, mooie “kip-pengaas” – heuveltjes in de groene omgeving. Sommigen van de groep lopen de dam in de rivier over. En dan: juup, juup, weer een groepje bijeneters!

We bezoeken nog even de zoutpannen.

's Avonds genieten we van Griekse dans en muziek in ons hotel.

Datum: 5 mei 2005

Auteur: Henk Besjes

Reisdoel: de rosse waaierstaart zien

Met een tot 12 man/vrouw geslonken peloton gaan we deze laatste excursiedag op stap. Henrik en Lenie zijn met het openbaar vervoer (bus) naar de hoofdstad Mytilini voor onder andere een bezoek aan het (pre-)historisch museum. Job en Ernst zijn, na de bekentenis van Job dat zij die eerste dag op de fiets toch echt de leukste vond, lekker gaan fietsen en ook Toon trekt zijn eigen plan. Onze bestemming wordt het nieuwe stuk weg tussen Napi en Mantamados waar we de week ervoor zulke leuke soorten hebben gezien.

De weg voert van zuid naar noord door het midden van het eiland langs een ondiep dal en vormt als zodanig een uitgesproken trekroute voor vogels. Het weelderige groen in dit dal staat bovendien garant voor een grote verscheidenheid aan broedvogels en het uitstekende zicht op beide kanten van deze modelweg verhogen de feestvreugde alleen maar. Kortom een aanrader voor toekomstige bezoekers! Wij noteren onder andere: bruinkeelortolaan, cirlgors, zomertortel, blonde tapuit, roodborsttapuit, maskerklauwier, grauwe klauwier, roodkopklauwier, rouwmees, steenuil en veel hopen. Helaas is er die dag in tegenstelling tot het vorige bezoek nauwelijks vogeltrek. Na een koffiestop in Agia Paraskevi, waar we de tekengroep van Erik van Ommen die dag de eerste keer van nog vele tegenkomen, rijden we via de laagvlakte van Kalloni naar Death Valley - waarom worden de inheemse Griekse namen niet gebezigd trouwens? (Joop is namelijk getipt dat we hier de laatste kans hebben om de enige nog ontbrekende soort van de grote drie van Lesbos te zien: de rosse waaierstaart. We vinden hem binnen tien minuten, wijzen de reeds een uur op dezelfde plek zoekende vogelgroep van Eco op het beest en zien en passent nog twee zwarte ooievaars. Dan nog even naar de zoutpannen voor bijeneters, vier witvleugelsterns en wat steltjes.

Na de afscheidslunch in het restaurantje naast de helaas bijna dichtgegroeide en dus vogelarme Kalloni Pool gaan we nog even naar Kalloni Inland Lake waar we tevergeefs zoeken naar twee hier gemelde poelsnippen en één, mogelijke meerdere groene bijeneters. Jammer.

Dat onervaren vogelaars nog wel eens voor komische noten kunnen zorgen, blijkt hier overigens eens te meer. Zo blijkt een naar zeggen in het Inland Lake broedende klein waterhoen (Little Crake) – "Je kunt hem op het nest zien zitten!" – te gaan om een dodaars (Little Grebe) en volgt een opgewonden Zweedse meneer vanuit zijn auto langdurig alle bewegingen van een waterhoen, in de volle overtuiging een klein waterhoen in de kijker te hebben; je maakt wat mee op zo'n reis!

Na ons laatste avondmaal op Lesbos is de éminence grise van ons gezelschap, Ernst, bereid gevonden een afscheidspraatje te houden. Dé aangewezen persoon voor dit klusje bedankt Joop voor zijn bijna onvermoerbare inzet en aandacht voor alle leden van de groep en tweede chauffeur Jan voor zijn regelmatig te berde gebrachte wetenswaardigheden over de bakermat van onze beschaving, de Griekse Oudheid.

Na nog wat kwinkslagen over en weer over Jan's rijstijl, laten we onze dank in stoffelijke vorm blijken met een fotoboek over Lesbos voor Joop en een boekje over het museum van de Klassieke Oudheid in Mytilini voor Jan. De door Henrik en Lenie in Mytilini aangeschafte, passende geschenken, worden met dank aanvaard.

Tot besluit van de avond zijn vogeltekenaar Erik van Ommen en twee van zijn cursisten zo vriendelijk ons te laten meegenieten van hun vorderingen die week.

@ @ @ @

Wat algemene zaken

Door: *Nettie Gorter*

De dagboeken die ik van elke vakantie voor mijzelf maak bevatten meestal een hoofdstuk Algemene zaken, informatie die niet bij een bepaalde dag onder te brengen is. Laat ik zo'n hoofdstukje nu ook voor de Lesbosreis schrijven.

Veertien van de zeventien deelnemers logeren in hotel Aegeon, en de andere drie, Jan, Toon en mijn persoontje zijn ondergebracht in hotel Pela (genoemd naar de dochter van de baas). Voor ontbijt en avondeten moeten we echter naar Aegeon. Pela ligt aan een zijweg van de weg langs het strand, zeven minuten (in mijn tempo) lopen van Aegeon vandaan. Als we eenmaal fietsen hebben gehuurd wil ik die dan ook niet na twee dagen alweer inleveren. Hij wordt ook druk door anderen gebruikt; als ik mee op excursie ga is er vaak wel iemand die op zijn of haar eentje een dagje wil gaan toeren. De kamers in Pela zijn kwalitatief beslist minder dan die in Aegeon, onpraktisch ingericht en zonder de extra's die de meeste kamers in Aegeon wel hebben. Eén pluspunt heeft Pela echter, en dat is het zwembad. Het is veel groter dan dat van Aegeon, en bovendien op de dag van onze aankomst al met water gevuld. Toevallig zijn Toon, Jan en ik alledrie zwemliefhebbers, en hoewel het water de eerste week nog zéér fris is, duiken we er toch bijna elke dag in.

Om acht uur 's morgens is er ontbijt, later blijken we ook om half acht al terecht te kunnen. Op lange tafels langs de muur staat er van alles gereed: eerst een tafeltje met koffie en met heet water + theezakjes, en dan brood – dat je zelf moet afsnijden -, boter, jam, kaas en

vleeswaren, een paar schalen met sesamkoekjes, gekookte eieren (eenmaal met per ongeluk een paar rauwe ertussen), kannen vruchtensap en melk, een schaal met dikke Griekse yoghurt, muesli en corn flakes, en vruchten uit blik. In de keuken kun je je thermosfles met thee of koffie laten vullen, maar het blijkt handiger te zijn dit zelf te doen. De eerste week zijn er behalve onze groep nog weinig andere gasten en loopt alles vlot. De tweede week is het echter vaak langdurig in de rij staan. Er zijn dan ook nog twee groepen van Ecotours, plus een Duitse groep. Die tweede week Nemen de meesten van ons hun bord en kopje mee naar buiten om op het terras te ontbijten.

Het avondeten, ook weer volgens buffetsysteem, is om half acht. Men kan kiezen uit een groot aantal gerechten: tomaten-komkommer-feta, diverse soorten kool- en wortelsla, linzen, rode bonen, kekererwten, spaghetti, dolmathes, eieren, aardappelsla, olijven, tsaziki, en ook enkele warme gerechten: pasta of rijst, een groente, aardappels en iets van vlees, vis of kip. Helemaal aan het eind is er pudding en/of cake. Die warme gerechten dragen er wel de sporen van dat ze tevoren zijn gekookt en lang zijn warmgehouden. Op de dolmathes, de tsaziki en de olijven na is dit hoteleten niet typisch Grieks. Voor zaken als moussaka, souvlaki en geroosterde sardientjes moet je in zo'n klein restaurantje aan een pittoresk haventje zijn.

De lunch moet ieder zelf verzorgen. De excursies beginnen daarom meestal met een bezoek aan de bakker, en wát voor bakker! Winkeltje en bakkerij zijn één; waar je bij staat haalt een man met een voorschot de broodjes uit de gloeiende muil van de oven. Specialiteit van deze bakker zijn broodjes van bladerdeeg, gevuld met ham, kaas, tomaten of spinazie, heel lekker maar ook heel machtig. Lang niet alles van wat de bakker op zijn lijst heeft staan is echter voorradig; je moet het stellen met wat er op het moment op de grote houten tafel ligt uit te dampen.

Als aperitief nemen we vaak bier, retsina of ouzo, het pittige anijsdrankje dat je met het erbij geserveerde glas water kunt verdunnen waardoor het een melkachtige troebeling krijgt. Koffie in de café's onderweg is ijskoffie, Griekse koffie of gewone koffie; de laatste is meestal Nescafé. Die Griekse koffie, een schep fijngemalen koffie met heet water er op gegoten, zouden wij Turkse koffie noemen, maar waag het in Griekenland niet het onder die naam te bestellen! De kwaliteit van het gebodene is zeer wisselend, soms is het goed, maar het kan ook ronduit smerig zijn. Griekenland is niet goedkoop; 2 euro is min of meer standaardprijs.

Op mijn reizen tussen Pela en Aegeon doe ik allerlei leuke waarnemingen. Vanuit mijn bed had ik al een Nachtegaal gehoord, bij het verlaten van het huis zingen mij twee Grauwe gorzen tegemoet en een Cetti's zanger, in de tamarisken langs het strand zit steevast een Vale spotvogel, en overal trippelen de Kuifleeuweriken met het parmantige rechtopstaande puntje op hun kop. Eenmaal meen ik vlak bij Aegeon een konijntje voor mij uit te zien huppelen, maar het is geen konijntje, het is een eekhoorn, een grijs-beige grondeekhoorn. Hij gaat het hek binnen, en als ik ook het hek inrijd, klimt hij gauw in een boom. Wanneer ik na het avondeten in donker terugga is van alle kanten het ge-orrekworrekwor van de Boomkickers te horen. Er zit er een in het nog lege zwembad, eenmaal wordt er een vastgekleefd tegen de muur in de heren-WC in de kelder waargenomen en bij het hotel op de hoek moeten ze zich beslist aan alle ligstoelen langs het zwembad hebben vastgeklampt.

Last but not least de zwaluwen. Bij Pela nestelt boven ieder terras of balkon een paartje Huiszwaluwen. Terwijl ik buiten zit komen ze met snavels vol modder aanvliegen en metsetelen aan hun nest. Bij Jan en Toon zit er ook een stel, en Toon wordt een keer gezegend. Ook Aegeon heeft zijn zwaluwen, Boerenzwaluwen, en binnenshuis nog wel. Ze komen door de openstaande deur naar binnen, ze vliegen vrolijk kwetterend rond, vliegen zelfs de trap af en ze gaan op lampen en gordijnroeden zitten. Omdat ze ook wel eens "wat laten vallen" wordt deze situatie tenslotte echter niet meer gedoogd. (Meen ik me te herinneren).

Lijst van waargenomen vogelsoorten (door Joop Vrielink)

1 = 1 ex.

2 = 2 tot 6 ex

3 = 6 tot 11 ex

4 = 11 tot 26 ex

5 = 26 tot 100 ex.

6 = > 100 ex

Vetgezet Vogelsoort die op voorgaande reizen niet is waargenomen.

Datum	22-4	23-4	24-4	25-4	26-4	27-4	28-4	29-4	30-4	1-5	2-5	3-5	4-5	5-5	6-5
1 Fuut				2									1		
2 Geoorde Fuut	1	2	2	2	1										
3 Doodaars	2	2	2	2	1	2	2			2	1		1	2	
4 Kuhls Pijlstormvogel								2							
5 Yelkouan Pijlstormvogel									6		4				
6 Aalscholver		1		1					2	2	2	2			
7 Kulaalscholver								2	3		2	3			
8 Roze Pelikaan								1	1	1		1	1	1	1
9 Woudaap			1				1		2	1	1				
10 Ralreiger	2	4	3	2	1	1	1	2		2	2	1	2	1	
11 Kleine zilvreiger	4	5	4	4	2	4	5	4	3	3	3	5	4	3	3
12 Grote Zilverreiger	2	2	1	2			3	2	2	2	2	2	2	2	2
13 Blauwe Reiger			1	1	1	1	1					1	1	2	3
14 Purperreiger		1	1	2							1				
15 Ooievaar	2	2	2	2	1	2			1	1			2	2	
16 Zwarte Ooievaar	2	3	3	3	2		5	4		4	3	2	1	1	
17 Zwarte Ibis															
18 Europese Flamingo	5	2		5	2	5	5	5		5	5	5	6	6	6
19 Wintertaling	2	2	2												
20 Zomertaling	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2		1	2		
21 Bergeend	2	2	2	2	2			2	2		2				
22 Casarca	1		1	1	2	1	1	1	1		1	3	2	2	
23 Visarend		1													
24 Blauwe Kiekendief		1													
25 Bruine Kiekendief		3	2	2			1	2	1	2	2		2	2	2
26 Zwarte Wouw	1	1												1	
27 Sperwer					1		1							1	
28 Bulzard									1						
29 Arendbulzard		1	3	2	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2
30 Dwergarend								1							
31 Stangenarend	1	1	1		1	2	1		2		1				1
32 Roodpootvalk			1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2		
33 Torenvalk				2	1	1						3	2		
34 Kleine Torenvalk									2			3	2		
35 Boomvalk							1								
36 Slechtvalk			2	1											
37 Kwartel		1		1				1							
38 Aziatische Steenpatrijs						1						2	1		
39 Klein Waterhoen			1							1	1	1			
40 Waterral		2	1	2	1					1					
41 Waterhoen	2	3	3	2	2		2			2	1	2	2	2	2
42 Meerkoel	2	3	3	2	2		2			2					
43 Griel		2	2	2	2	2	2			2	1	2	2	2	3
44 Steltkruut	3	4	3	3	3	3	3	4	3	3	3	4	3	4	2
45 Kruut	3	2	3	5			6	5		5	5	5	5	5	5
46 Vorkstaartplevier							3						2		
47 Kleine Plevier	2	2	2	3					2	2	3		3	3	
48 Bontbekplevier												1		2	
49 Strandplevier	2	2	2	3			1	3	2	2	3	2	3	3	2
50 Drieteenstrandloper		2		2										3	
51 Steenloper														2	
52 Krombekstrandloper											3	2	2		1
53 Temminks Strandloper				3									2		
54 Bonte Strandloper										2					
55 Kleine Strandloper				2			3	2	4	3	5	5	5	6	3
56 Kemphaan		1	2	2			6	3	3	5	5	6	6	6	
57 Wulp									1	1	2		2	2	
58 Grutto													2		
59 Groenpootruiter		2	1	2			1	3	2		1	2	2	1	
60 Zwarte Ruiter							1								
61 Tureluur	2	2	2	1				2				1			

	Datum	22-4	23-4	24-4	25-4	26-4	27-4	28-4	29-4	30-4	1-5	2-5	3-5	4-5	5-5	6-5
62	Boerulter	2	4	3	4			2	3	2	2	2	2	2	2	1
63	Oeverloper		3	2	1				2							
64	Zwartkopmeeuw										3				3	
65	Zilvermeeuw					1										
66	Kleine Mantelmeeuw					1										
67	Audouins Meeuw								2				1			
68	Geelpoolmeeuw	3	3	5	5	6	6		6	6	6	6	6	6	6	4
69	Vedief	4	4	4	4	3	3	5	6	6	6	6	6	6	6	3
70	Dwergstern	2	3	3	3	3		5	6	6	6	6	6	6	5	3
71	Witvleugelstern				2			2		2	5	3	3	5	5	
72	Reuzenster			1												
73	Grote Stern				2											
74	Lachster								2			1	1			
75	Witwangster										4	2	3	3	2	
76	Rotsduif						2			2						
77	Turkse Tortel	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	2
78	Tortelduif			2	1	3	2	3	3	2	3	2	2	3	3	
79	Koekoek		1	1			1	2	2	1	2		2		1	
80	Ransuil												2			
81	Kerkuil		1										1			
82	Dwergooruil		2			1	1						1			
83	Steenuil				1				1			2	1	2	2	
84	Alpengierzwaluw	1				2	2			5						
85	Gierzwaluw	2	3	3	3	3	4	4	4	5	5	3	3	2	2	2
86	Bijeneter					3		2	2	1	2	2	5	3	5	
87	Hop						2		1	1			1	1	3	
88	Ijsvogel		1													
89	Middelste Bonte Specht						2		2			1	2		1	
90	Boornleeuwanik						1									
91	Kulfeeuwerik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	3
92	Kortteenleeuwerik		1		3						2	2	1	3	3	2
93	Rotszwaluw						2	1						2		
94	Oeverzwaluw	6	6	6	6	6	4	3	3		4	3			2	
95	Roodstultzwaluw	2	2	3	3	3	3	2	2		2	2	3	2	2	1
96	Boerenzwaluw	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5
97	Huiszwaluw	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4
98	Roodkeelpieper				5						2	2			1	
99	Duinpieper						2	2		1			2	1		
100	Citroenkwikstaart				2											
101	Gele Kwikstaart	1			4			2		3	2	3	2	1		
102	Witte Kwikstaart		1	1						1					1	
103	Balkan Kwikstaart	2	3	3	3		1	2	2	2	2	2	2	3	3	1
104	Winterkoning	1		1			1	2			1	2				
105	Roodborst											2				
106	Nachtegaal	1	2	3	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	
107	Rosse Waaijerstaart															2
108	Paap		3	2	3		2	2			2	2	2		1	
109	Roodborsttapuit						1	1		2			2		1	
110	Tapuit								1			1				
111	Izabellapuit					1						2				
112	Oost Blonde Tapuit					2	3	1	3	3	2	3	3	3	3	2
113	Blauwe Rotslijster						2	1	1		1	2		1		
114	Merel		2	3	1	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	1
115	Cetti's Zanger	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3	1
116	Grote Karekiet		2	3	2	2		2		1	1			2	1	
117	Rietzanger	2	2			1										
118	Kleine Karekiet		2							2	1		1		2	
119	Vale Spotvogel	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	1
120	Baardgrasmus					3	2	2	2		2	2	2	3		
121	Braamsluiper			1												
122	Grasmus		1		1											
123	Zwartkop												1			
124	Röppele Grasmus					2										
125	Orpheusgrasmus				2	1	1	2	1				2	2		
126	Tijtjaf				1						1					
127	Fits											1				
128	Grauwe Vliegenvanger										1					
129	Rouweeas							2					2		2	
130	Koolmees	2	2	2	1	2	2	3	2		2	2	3	4	4	3
131	Pimpelmees		2	2	1	2	2	4	3		2	2	3	4	4	
132	Turkse Boonklever							2			2					

	Datum	22-4	23-4	24-4	25-4	26-4	27-4	28-4	29-4	30-4	1-5	2-5	3-5	4-5	5-5	6-5
133	Rotsklever			3			2	2		2		2	2	2	2	
134	Boomkruiper							3			3					
135	Grauwe Klauwier								2		1		2	2	2	
136	Kleine Klapeksier		1									1		1		
137	Roodkopklauwier		1	2	2	2	2	2	2		2		2	3	3	
138	Maskerklauwier			1		1	1	1	2				1	2	2	
139	Spreeuw							1	1							
140	Wielewaal			1				1	2	1		1		1		
141	Gaal			2	1	2	2	2	2		2	2	2	2	2	
142	Kauw									6		5				
143	Raaf						1			2		2				
144	Bonte Kraai	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	2
145	Huismus	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4
146	Spaanse Mus	3	4	4	6	6	6	6	6	5	5	5	5	3	3	3
147	Rotsmus									2						
148	Vink	2		3		3	3	5	5	4	4	3	4	5	3	
149	Europese Kanarie					1		2	2		2					
150	Groenling	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
151	Putter	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	3
152	Kneu						2					1	2			
153	Grauwe Gors	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	2
154	Cirigors			2	1			1	2				2	3	3	
155	Bruinkeelortolaan						2		3	3		3	3	1	2	
156	Zwartkopgors				1		2	2	2	2	2	3	4	4	4	
157	Smyrnagors											2				

Vogelsoorten die tijdens de reizen in 2001, 2002 of 2004 zijn waargenomen, maar dit jaar niet

Roerdomp
Kwak
Lepelaar
Knobelzwaan
Kolgans
Pijlstaart
Slobeend
Steenarend
Grauwe Kiekendief
Rode Wouw
Wespendief
Lannervalk
Eleonora's Valk
Porseleinhoen
Sporenkievit
Zilverplevier

Poelruiter
Witgat
Watersnip
Poelsnip
Dwergmeeuw
Kokmeeuw
Zwarte Stern
Houtduif
Holenduif
Kuifkoekoek
Scharrelaar
Syrische Bonte Specht
Veldleeuwerik
Boompieper
Grote Gele Kwikstaart
Zwarte Roodstaart

Grote Lijster
Krekelzanger
Sprinkhaanzanger
Bosnietzanger
Snor
Griekse Spotvogel
Spotvogel
Kleine Zwartkop
Fluiter
Goudhaan
Withalsvliegenvanger
Bonte Vliegenvanger
Staartmees
Ekster
Kruisbek

Waargenomen zoogdieren (door Henrik de Nie)

Kaukasuseekhoorn (*Sciurus anomalus*) komt verder alleen voor in Turkije en het Nabije Oosten. Staat op appendix IV van de Habitatrichtlijn

Westelijke blindmole (*Nannospalax leucodon*) Brooks (1998) vermeldt bij de Mole rat de wetenschappelijke naam *Spalax microphthalmus*, (een verouderde naam voor de oostelijke blindmole) maar volgens Mitchel-Jones *et al.* (1999) kan het alleen de westelijke blindmole zijn geweest. Staat als kwetsbare soort op de IUCN rode lijst

Dwergvleermuis (*Pipistrellis pipistrellis*) [volgens Mitchel-Jones *et al.* (1999) niet op Lesbos voorkomend!]

Vlinderlijst Lesbos 22 april – 6 mei 2004 (door Leny Huitzing)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Koninginnepage	<i>Papilio machaon</i>
Koningspage	<i>Iphiclides podalirius</i>
Oostelijke pijpbloemvlinder	<i>Zerynthia cerisy</i>
Pijpbloemapollo	<i>Archon apollinus</i>
Groot Koolwitje	<i>Pieris brassicae</i>
Klein Koolwitje	<i>Pieris rapae</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Oranjetipje	<i>Antocharis cardamines</i>
Oranje luzernevlinder	<i>Coleas croceus</i>
Kleine vuurvlinder	<i>Lycena phlaeas</i>
Icarusblauwtje	<i>Polyommatus icarus</i>
Rouwmantel (gezien door Ineke Zwarekant)	<i>Nymphalis antiopa</i>
Atalanta	<i>Vanessa atalanta</i>
Distelvlinder	<i>Vanessa cardui</i>
Zuidelijke Gehakelde Aurelia	<i>Polygonia egea</i>
Tweekleurige parelmoervlinder	<i>Melitaea didyma</i>
Levant Bruin Zandoogje	<i>Maniola telmessia</i>
Hooibeestje	<i>Coenonympha pamphilus</i>
Argusvlinder	<i>Lasiommata megera</i>
Aardbeivlinder	<i>Pyrgus malvae</i>

Literatuur

Brooks, R. 1998. Birding on the Greek Island of Lesbos. Brookside Publishing, Norfolk.
 Mitchel-Jones *et al.* 1999. The Atlas of the European Mammals. Poyser Natural History, London.
 Svenson, L. & P.-J. Grant 2000. ANWB Vogelgids van Europa. Tirion, Baarn.
 Websites
<http://www.stmarys.ca/academic/science/geology/georgia/lesbos.htm>

Plantenlijst Lesbos (door Bep van Geldermalsen-de Jongh)

Verantwoording van de nummers voor de plantennamen:

Alle planten die gewoon genummerd zijn komen uit het boek van Blamey & Grey-Wilson (1998).

De planten genummerd met H of B komen uit De Heukels flora.

De planten uit Herwig met (2).

De planten uit Kajan met (3)

De planten uit Lauber met (4)

Pteridophyta (vaatcryptogamen)

Selaginaceae (Mosvarenfamilie)
 2510 *Selaginella denticulata*
 Asplenaceae (Streepvarenfamilie)
 2532 *Ceterach officinarum* (Schubvaren)
 Polypodiaceae (Eikvarenfamilie)
 H0978 *Polypodium vulgare* (Gewone eikvaren)

Spermatophyta (zaadplanten)

Gymnospermae

Pinaceae (Dennenfamilie)
 1 *Pinus halepensis* (Aleppoden)
 3 *Pinus pinea* (Parasolden, Tafelden)
 4 *Pinus nigra* (Zwarte den)
 5 *Pinus pinaster* (Zeeden)
 Cupressaceae (Cipressfamilie)
 11 *Cupressus sempervirens* (Italiaanse cipres)
 12 *Cupressus macrocarpa*
 15 *Juniperus oxycedrus*
 Ephedraceae (Ephedrafamilie)

Angiospermae**Magnoliopsida (Dicotyledones)****Fagaceae (Nepjesdragerfamilie)**

- 23 *Castanea sativa* (Tamme kastanje)
 24 *Quercus coccifera* (Hulstak, Kermesek)
 31 *Quercus pubescens* (Zachte eik, Donzige eik)

Rafflesiaceae (Rafflesiafamilie)

- 32b *Cytinus hyposistatus* ssp. *Orientalis*

Salicaceae (Wilgenfamilie)

- 35 *Salix pedicellata*

Moraceae (Moerbeifamilie)

- 41 *Morus alba* (Witte moerbe)
 42 *Ficus carica* (Vijgenboom, Gewone vijg)

Santalaceae (Sandelhoutfamilie)

- 44 *Osyris alba*

Urticaceae (Brandnetelfamilie)

- 47 *Urtica dioica* (Grote brandnetel)
 48 *Urtica pilulifera*
 H1322 *Urtica urens* (Kleine brandnetel)
 50 *Parietaria judaica* (Klein glaskruid)
 51 *Parietaria officinalis* (Groot glaskruid)
 54? *Parietaria lusitanica*

Juglandaceae (Olkemootfamilie)

- H2303 *Juglans regia* (Olkemoot)

Aristolochiaceae (Pijpbloemenfamilie)

- 61 *Aristolochia hirsuta*

Polygonaceae (Dulzendenooptfamilie)

- 0968 *Polygonum aviculare* (Varkensgras)
 77 *Rumex crispus*
 78 *Rumex bucephalophorus*
 H1099 *Rumex hydrolythum* (Waterzuring)
 H1101 *Rumex obtusifolius* (Ridderzuring)
 H1104 *Rumex scutellatus* (Spaanse zuring)

Chenopodiaceae (Ganzenvoetfamilie)

- 85 *Salicornia europaea* (Kortadlige zeekraal)
 87 *Halocnemum strobilaceum*
 89 *Chenopodium murale* (Muurganzenvoet)
 H0306 *Chenopodium album* (Melganzenvoet)
 H0596 *Atriplex portulacoides* (Gewone zoutmelde)
 102 *Salsola kali* (Laogkruid)

Phytolaccaceae (Karmozijnbesfamilie)

- 112 *Phytolacca acinos* (Westerse karmozijnbes)

Aizcaceae (Ijskruidfamilie)

- 116 *Carpobrotus scinaciformis* (Rode hottentotvijg)

Caryophyllaceae (Anjerfamilie)

- H1250 *Stellaria media* (Vogelmuur)
 H0295 *Cerastium glomeratum* (Kluwenhoornbloem)
 (3)? *Cerastium theophrasti*
 136 *Paronychia argentea*
 138 *Hemiaris ciliata*
 141 *Polycarpon tetraphyllum* (Kransmuur)
 H1234 *Spergularia arvensis* (Gewone spurrie)
 146 *Spergularia rubra* (Rode schijnspurrie)
 147 *Spergularia marina* (Zilte schijnspurrie)
 H1204 *Silene nutans* (Nachtsilene)

- ? *Silene alba*

- 161 *Silene italica*

- 163 *Silene sedoides*

- 168 *Silene behen*

- 172 *Silene dichotoma* (Gaffelsilene)

- 176 *Silene gallica* (Franse silene)

- 180 *Silene colorata*

- 187 *Kohlruschia velutina*

- H0696 *Petrohraria prolifera* (Mantelanjer)

Lauraceae (Laurierfamilie)

- 199 *Laurus nobilis* (Laurier)

Ranunculaceae (Ranonkefamilie)

- 208 *Clematis cirrhosa*
 212 *Anemone pavonina* (Pauwanemoon)
 235 *Ranunculus velutinus*
 243 *Ranunculus muricatus*
 249 *Ranunculus paludosus*
 252 *Ranunculus ficaria* ssp. *ficulariformis* (Speankruid)
 H1046 *Ranunculus cernuus* (Stijve wateranonke)

- H1060 *Ranunculus hederaceus* (Klimopwateranonke)

- 261 *Delphinium staphisagria* (Staveridderspoor)

Paeoniaceae (Pioenroosfamilie)

- 273 *Paeonia officinalis*

Papaveraceae (Papaverfamilie)

- 283 *Papaver rhoeas* (Grote klaproos)
 288 *Papaver minus*
 289 *Papaver nigrotinctum*
 293 *Glaucium flavum* (Gele hoempapaver)
 295 *Glaucium corniculatum* (Rode hoempapaver)
 296 *Hypocoum procumbens*
 297 *Hypocoum imberbe*

Fumariaceae (Dulvekerfelfamilie)

- 303 *Fumaria caprolactam* (Rankende dulvekerf)
 306 *Fumaria officinalis* (Gewone dulvekerf)

Salicaceae (Wilgenfamilie)

- H0981 *Populus x canadensis* (Grauwe abeel)

Brassicaceae (Kruisbloemenfamilie)

- H1211 *Sisymbrium officinale* (Gewone raket)
 H1212 *Sisymbrium orientale* (Oosterse raket)
 H0029 *Alliaria petiolata* (Loek-zonder-loek)
 H0061 *Arabis thaliana* (Zandraket)
 316 *Malcolmia maritima* (Zeeviooler)
 H0860 *Rorippa nasturtium-aquaticum* (Witte waterkers)
 B2440 *Cardamine bulbifera* (Bolletjeskers)
 H0203 *Cardamine hirsuta* (Kleine veldkers)
 322 *Arabis verna* (Voorjaarscheefkeik)
 326 *Matthiola sinuata* (Strandviooler)
 329 *Matthiola tricuspidata*
 333 *Alyssum saxatile* (Rottschildzaad)
 338 *Clypeola janthaspi*
 341 *Biscutella didyma* (Eenjarig breikruid)
 350 *Lepidium spinosum*
 353 *Cardaria draba* (Pijlkruidkars)
 359 *Sinapis arvensis* (Herik)
 361 *Enica sativa* inclusief *bestiaria*, (Zwaardherik)
 363 *Cakile maritima* (Zeeraket)

Resedaceae (Resedafamilie)

- 375 *Reseda alba* (Witte reseda)

Crassulaceae (Velplantenfamilie)

- 386 *Sedum album* (Wit velkruid)
 389 *Sedum rubens*
 390 *Sedum caespitosum*
 396 *Umbilicus rupestris* (Rotsnavelkruid)

Saxifragaceae (Steenbreekfamilie)

- H1144 *Saxifraga granulata* (Knoelsteenbreek)

Platanaceae (Plataanfamilie)

- 400 *Platanus orientalis* (Oosterse platan)

Pittosporaceae (Pittosporumfamilie)

- 402 *Pittosporum tobira*

Rosaceae (Rozenfamilie)

- 404 *Rosa sempervirens*
 411 *Sarcopoterium spinosum*
 413 *Aphanes arvensis* (Grote Leeuwenklauw)
 420 *Crataegus monogyna* (Eenstijlige meidoorn)
 421 *Prunus dulcis* (Amandel)
 H1118 *Prunus avium* (Zoute kers)
 428 *Rubus sanctus* (Braam)
 (2) *Cydonia oblonga* (Kwee)
 429 *Eriobotrya japonica* (Japanse mispel, Loquat)

Fabaceae (Vinderbloemenfamilie)

- 430 *Cercis siliqua* (Judasboom)
 439 *Acacia cyanophylla* (Blauwgroene mimosa)
 449 *Colutea arborescens* (Europese blaazenstruik)
 452 *Calycotome villosa* (Wolfige heidebrem)
 481 *Spartium junceum* (Bezemstruik, Spaanse brem)
 486 *Lupinus angustifolius* (Blauwe lupine)
 487 *Lupinus varius* (Bonte lupine)
 488 *Robinia pseudacacia* (Robinia)
 505 *Bisserula pelerinae*
 510 *Vicia villosa* (Bonte wikke)
 519 *Vicia hirsuta* (Ringelwikke)
 523 *Vicia tetrasperma* (Vierzadige wikke)
 527 *Vicia hybrida* (Basterd wikke)
 529 *Vicia grandiflora*
 531 *Vicia sativa* (Voederwikke)

535	<i>Vicia faba</i> (Tuinboon)	Vitaceae (Wijnstokfamilie)
540	<i>Lathyrus saxatilis</i>	H2102 <i>Parthenocissus inserta</i> (Valse wingerd)
543	<i>Lathyrus angulatus</i>	889 <i>Vitis vinifera</i> (Wijnstok, Druif)
544	<i>Lathyrus setifolius</i>	Malvaceae (Kaasjeskruidfamilie)
549	<i>Lathyrus annuus</i>	898 <i>Malva sylvestris</i> (Groot kaasjeskruid)
555	<i>Plum salivum</i> (Erwt)	899 <i>Malva neglecta</i> (Klein kaasjeskruid)
572	<i>Melilotus indicus</i> (Kleine honingklaver)	900 <i>Malva nicaeensis</i> (Nizzakaasjeskruid)
580	<i>Melilotus neapolitanus</i>	906 <i>Althea pallia</i>
582	<i>Trigonella balansae</i>	Cistaceae (Zonneroosjesfamilie)
589	<i>Trigonella monspeliaca</i>	964 <i>Cistus parviflorus</i>
596	<i>Medicago sativa</i> (Lucerne)	965 <i>Cistus salvifolius</i>
596a	<i>Medicago sativa</i> ssp. <i>falcata</i> (Sikkelklaver)	985 <i>Tuberaria guttata</i> (Gevlekt zonneroosje)
598	<i>Medicago arborea</i> (Struikrubsklaver)	Tamaricaceae (Tamariskfamilie)
599	<i>Medicago orbicularis</i>	1017 <i>Tamarix gallica</i> (Tamarisk)
605	<i>Medicago marina</i> (Zeerubsklaver)	Cucurbitaceae (Korngommerfamilie)
622	<i>Medicago minima</i> (Kleine rupsklaver)	1032 <i>Ecballium elsterium</i> (Springkornkommer)
623	<i>Medicago arabica</i> (Gevlekte rupsklaver)	Myrtaceae (Mirtfamilie)
638	<i>Lotus corniculatus</i>	1053 <i>Callistemon citrinus</i> (Lampenpoelster)
642	<i>Trifolium repens</i> (Witte klaver)	1057 <i>Eucalyptus robustus</i>
644	<i>Trifolium arvense</i> (Hazenpootje)	1060 <i>Eucalyptus globulus</i> (Blauwe gomboom)
651	<i>Trifolium uniflorum</i>	Funicaceae (Granaatappelfamilie)
652	<i>Trifolium fragiferum</i> (Aardbeiklaver)	1064 <i>Punica granatum</i> (Granaatappel)
654	<i>Trifolium speciosum</i>	Apiaceae (Schermbloemenfamilie)
656	<i>Trifolium campestre</i> (Liggende klaver)	1073 <i>Eryngium maritimum</i> (Blauwe zeedistel)
657	<i>Trifolium resupinatum</i>	1081 <i>Eryngium campestre</i> (Echte kruisdistel)
659	<i>Trifolium pilulare</i>	1083 <i>Lagoecia cruminoidea</i>
662	<i>Trifolium stellatum</i> (Sterklaver)	1087 <i>Smyrnium olusatrum</i> (Zwartmoeskervel)
668	<i>Trifolium angustifolium</i>	1091 <i>Smyrnium rotundifolium</i>
677	<i>Dorycnium spec.</i>	1097 <i>Scandix pecten-veneris</i> (Naaldenkervel)
692	<i>Hymenocarpus cirrhatus</i>	1101 <i>Crithmum maritimum</i> (Zeevenkel)
H0628	<i>Hippocrepis comosa</i> (Paardenhoeftklaver)	H0347 <i>Conium maculatum</i> (Gevlekte scheerling)
718	<i>Orobrychis caput-galli</i>	1128 <i>Bupleurum fruticosum</i> (Struikgoudschem)
725	<i>Wisteria sinensis</i> (Blauwe regen)	1131 <i>Apium graveolens</i> (Selderij)
731	<i>Cassia didymobotrya</i>	1132 <i>Apium nodiflorum</i> (groot moerasschem)
Viscaceae (Vogelfijnfamilie)		1141 <i>Ferula communis</i> (Tonderkervel)
H1391	<i>Viscum album</i> (Maretak)	1149 <i>Tordylium apulum</i>
Oxalidaceae (Klaverzuringfamilie)		1157 <i>Thapsia garganica</i>
H0911	<i>Oxalis fontana</i> (Stijve klaverzuring)	1165 <i>Torilis nodosa</i> (Knopig doornzaad)
739	<i>Oxalis corniculata</i> (Gehoornde klaverzuring)	1166 <i>Orlaya grandiflora</i> (Straalschem)
735	<i>Oxalis pes-caprae</i> (Krikkende klaverzuring)	1168 <i>Daucus carota</i> (Pean)
736	<i>Oxalis articulata</i> (Rijkbloeiende klaverzuring)	Ericaceae (heidefamilie)
Geraniaceae (Ooievaarsbekfamilie)		1178 <i>Erica arborea</i> Boom(dop)heide
741	<i>Geranium molle</i> (Zachte ooievaarsbek)	Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
747	<i>Geranium robertianum</i> (Robertskruid)	1191 <i>Lysimachia atropurpurea</i>
749	<i>Geranium lucidum</i> (Glanzende ooievaarsbek)	1203 <i>Cyclamen hederifolium</i>
H0575	<i>Geranium pyrenaicum</i> (Bermooievaarsbek)	Plumbaginaceae (Strandkruidfamilie)
760	<i>Erodium cicutarium</i> (Lijversbek)	1220 <i>Limonium sinuatum</i> (Bochtig lamsoor, Statice)
761	<i>Erodium cicutarium</i> (Gewone ooievaarsbek)	1223 <i>Limonium vulgare</i> (Lamsoor)
Linaceae (Vlastfamilie)		12267 <i>Limonium cancellatum</i> Bl. Wit
777	<i>Linum bienna</i> (Tweejarig vlas)	Styracaceae (Storaxfamilie)
778	<i>Linum perenne</i>	1238 <i>Styrax officinalis</i> (Storax, Styraxboom)
H0747	<i>Linum catharticum</i> (Geelhartje)	Oleaceae (Olijfamilie)
Celastraceae (Kardinaalsmutsfamilie)		1239 <i>Jasminium fruticans</i> (Haesterjasmijn)
H0489	<i>Euonymus europaeus</i> (Wilde kardinaalsmuts)	1245 <i>Fraxinus omus</i> (Manna-es, Bloem-es)
Euphorbiaceae (Wolfsmelkfamilie)		1248 <i>Olea europaea</i> (Olijf)
794	<i>Euphorbia acanthothamnus</i>	Gentianaceae (Gentiaanfamilie)
799	<i>Euphorbia helioscopia</i> (Kroontjeskruid)	1252 <i>Centaureum pulchellum</i> (Fraai duizendguldenkruid)
802	<i>Euphorbia rigida</i>	H1198 <i>Sherardia arvensis</i> (Blauw walstro)
(3)	<i>Euphorbia biglandulosa</i>	1297 <i>Gallium setaceum</i>
H0823	<i>Mercurialis perennis</i> (Bosbingelkruid)	1298 <i>Gallium murale</i>
820	<i>Mercurialis annua</i> (Tuinbingelkruid)	H0546 <i>Gallium aparine</i> (Kleefkruid)
824	<i>Ricinus communis</i> (Wonderboom)	1303 <i>Valantia hispida</i>
Rutaceae (Wijnruitfamilie)		Convolvulaceae (Windefamilie)
827	<i>Ruta chalepensis</i>	1334 <i>Convolvulus arvensis</i> (Akkerwinda)
832	<i>Citrus limon</i> (Citroen)	Boraginaceae (Ruwbladigenfamilie)
836	<i>Citrus sinensis</i> (Sinaasappel)	1380 <i>Echium italicum</i> (Italiaans slangekruid)
Simaroubaceae (Hemelboomfamilie)		1382 <i>Echium angustifolium</i>
824	<i>Ailanthus altissima</i> (Hemelboom)	1386 <i>Echium parviflorum</i>
Meliaceae (Kralenboomfamilie)		1393 <i>Symphytum bulbosum</i>
843	<i>Melia azedarach</i> (Kralenboom)	H0843 <i>Myosotis ramosissima</i> (Ruw vergeet-mij-nietje)
Anacardiaceae (Pruikenboomfamilie, Sumakfamilie)		1402 <i>Cynoglossum creticum</i> (Kratenzische hondstong)
861	<i>Pistacia terebinthus</i> (Terpentijnboom, Terebint)	1408 <i>Anchusa officinalis</i> (Gewone ossentong)
865	<i>Pistacia lentiscus</i> (Mastiekboom)	Verbenaceae (Lijerhardfamilie)
868	<i>Rhus pentaphylla</i>	1416 <i>Vitex agnus-castus</i> (Monnikspeper, Kuisheidsstruik)
Rhamnaceae (Wegedoornfamilie)		Lamiaceae (Lipbloemenfamilie)
887	<i>Rhamnus oleoides</i>	14217 <i>Lijkt op Ajuga orientalis</i>

1429	<i>Teucrium fruticans</i>	1973?	<i>Onopordum lyricus</i> (Illyrische wegdistel)
1431?	<i>Teucrium brevifolium</i>	1975	<i>Onopordum acanthium</i> (Wegdistel)
1475	<i>Lamium garganicum</i>	1982	<i>Silybum marianum</i> (Mariadistel)
1476	<i>Lamium maculatum</i>	1997?	<i>Centaurea aegialophila</i> of
1477	<i>Lamium moschatum</i>	1999?	<i>Centaurea raphanina</i>
H1244	<i>Stachys officinalis</i> (Betonie)	2006	<i>Centaurea cyanus</i> (Korenbloem)
1514	<i>Thymus capitatus</i>	2009?	<i>Crupina crupinastrum</i>
1525	<i>Mentha aquatica</i> (Watermunt)	2030	<i>Tolpis barbata</i>
1526	<i>Rosmarinus officinalis</i> (Rozemarijn)	2032	<i>Hyoseris radiata</i> (Varkenssla)
1528	<i>Lavandula stoechas</i> (Kuilavandel)	2033	<i>Hyoseris scabra</i> (Ruwe varkenssla)
(2)	<i>Salvia sclarea</i> (Scharlei)	2038	<i>Rhagadiolus edulis</i>
Solanaceae (Nachtschadefamilie)		2042	<i>Hypochoeris glabra</i> (Glad biggekruid)
1555	<i>Hyocyamus albus</i>	2044	<i>Leontodon tuberosus</i>
Scrophulariaceae (Helmkruifamilie)		2055	<i>Tragopogon porrifolius</i> (Paarse morgenster)
1589	<i>Scrophularia canina</i> (Hondshelmkruid)	2056	<i>Tragopogon hybridum</i>
1595	<i>Verbascum phlomoides</i> (Keizerskaars)	2070	<i>Crepis rubra</i> (Rood streepzaad)
1597	<i>Verbascum thapsus</i> (Koningskaars)	2071	<i>Sonchus asper</i> (Gekroesde melkdistel)
1602	<i>Verbascum undulatum</i> (Goufbladige toorts)	2072	<i>Sonchus oleraceus</i> (Gewone melkdistel)
(3)	<i>Verbascum graecum</i>	2076	<i>Lactuca scariola</i> (Kompassla)
1609	<i>Antirrhinum majus</i> (Grote leeuwenbek)	2081	<i>Andryala integrifolia</i>
1621	<i>Linaria pelisseriana</i>	Lilopsida (Monocotyledones)	
1645	<i>Veronica hederifolia</i> (Klimopereprijs)	Liliaceae (Liliefamilie)	
H1359	<i>Veronica persica</i> (Grote ereprijs)	2087	<i>Asphodelus fistulosus</i>
1646	<i>Veronica cymbalaria</i>	2092	<i>Asphodelus lutea</i> (Gale affodil)
1648	<i>Veronica anagallis-aquatica</i> (Blauwe waterereprijs)	H0065	<i>Anthericum liliago</i> (Grote graslelie)
1652	<i>Potentilla lalifolia</i>	(2)	<i>Cordylone australis</i>
Orobanchaceae (Bremraapfamilie)		2136?	<i>Tulp</i> (lijkt op cypria)
1661	<i>Orobanchia cernua</i>	2153	<i>Fritillaria graeca</i>
H0899	<i>Orobanchia hederiae</i> (Klimopbremraap)	2154	<i>Fritillaria poëtica</i>
Plantaginaceae (Weegbreefamilie)		2168	<i>Ornithogalum narbonense</i>
1696	<i>Plantago coronopus</i> (Hertshoornweegbree)	2167	<i>Ornithogalum montanum</i>
1699	<i>Plantago maritima</i> (Zeeweegbree)	2171	<i>Ornithogalum umbellatum</i> (Gewone vogelmelk)
1701	<i>Plantago lanceolata</i> (Smalle weegbree)	2173	<i>Ornithogalum nutans</i> (Knikkende vogelmelk)
1702	<i>Plantago lagopus</i> (Hazenpootweegbree)	2201	<i>Muscari comosum</i> (Kulthyacint)
Caprifoliaceae (Kamparboeliefamilie)		2210	<i>Muscari armeniacum</i> (Langbladige druifhyacint)
1713	<i>Lonicera implexa</i>	2212	<i>Asparagus acutifolius</i>
Valerianaceae (Valerianafamilie)		2237	<i>Allium ampeloprasum</i> (Wildlook)
1714	<i>Valerianella discoides</i>	Agavaceae (Agavefamilie)	
1718	<i>Valerianella bestiaria</i>	2253	<i>Agava americana</i> (Agave)
H1332	<i>Valeriana dioica</i> (Kleine valeriaan)	2270	<i>Pancratum maritimum</i> (Zeelelie, Zeenardis)
1723	<i>Centranthus ruber</i> (Rode spoorbloem)	Dioscoreaceae (Yamfamilie)	
Dipsacaceae (Kaardenboefamilie)		2282	<i>Tamus communis</i> (Spekwortel)
1749	<i>Scabiosa atropurpurea</i>	Iridaceae (Lissenfamilie)	
1750	<i>Scabiosa prolifera</i>	2291a	<i>Iris germanica</i> ssp. <i>florentina</i>
?	<i>Scabiosa integrifolia</i>	2307	<i>Glaucium italicum</i> (Italiaanse zwaardlelie)
Campanulaceae (Klokjesfamilie)		Palmae, Araceae (Palmenfamilie)	
1765	<i>Campanula rupestris</i>	2351	<i>Phoenix canariensis</i> (Canarische dadelpalm)
1774	<i>Campanula erinus</i>	2353	<i>Trachycarpus fortunei</i>
1778	<i>Lagousia speculum-veneris</i> (Groot spiegelklokje)	2354	<i>Washingtonia robusta</i> (Washingtonia)
Asteraceae (Compositenfamilie)		2356	<i>Livingstonia australis</i>
1793	<i>Bellis sylvestris</i> (Grote madelief)	2357	<i>Chamaerops humilis</i> (Dwergpalm)
1805	<i>Evax pygmaea</i>	Araceae (Aronskelkfamilie)	
1815	<i>Filago pyramidalis</i> (Spatevlitkruid)	2358	<i>Dracunculus vulgaris</i> (Drakenwortel, Speerwortel)
1818	<i>Filago arvensis</i> (Akkerviltkruid)	2365	<i>Anum conophaloides</i>
1819	<i>Filago minima</i> (Dwergviltkruid)	2377	<i>Arisarum vulgare</i> (Gekaperde kalfsvoet)
1821	<i>Bombycilaena discolor</i>	Orchidaceae (Orchideefamilie)	
1824	<i>Helychrisium stoechas</i> (Mediterrane strobloem)	2383	<i>Cephalanthera longifolia</i> (Wit bosvogelje)
1831	<i>Phagnalon rupestre</i> (Rotsstrobloem)	2386	<i>Limodorum abortivum</i> (Asperge orchis)
1847	<i>Pteris spinosa</i> (Stekelig sterrenooje)	2406	<i>Orchis sancta</i>
1858	<i>Anthemis arvensis</i> (Valse kamille)	2417	<i>Orchis provincialis</i> (Provence-orchis)
1861	<i>Anthemis tomentosa</i>	2418	<i>Orchis anatolica</i>
1865	<i>Anthemis amblyolepis</i>	2420	<i>Orchis laxiflora</i>
1870	<i>Anthemis rigida</i>	Juncaceae (Russenfamilie)	
1871	<i>Anthemis tinctoria</i> (Gele kamille)	H0675	<i>Juncus bufonius</i> (Greppluis)
1882	<i>Chamaemelum mixtum</i>	H0685	<i>Juncus maritimus</i> (Zeenis)
1894	<i>Chrysanthemum segetum</i> (Gele ganzebloem)	Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)	
H1760	<i>Cotula coronopifolia</i> (Goudknopje)	B2357	<i>Trichophorum cespitosum</i> (Veenbies)
(3)	<i>Doronicum columnae</i>	(4)	<i>Holoschoenus</i> ssp. <i>romarus</i>
H1192	<i>Senecio vulgaris</i> (Klein kruiskruid)	H0437	<i>Eleocharis palustris</i> (Gewone waterbies)
1909	<i>Calendula arvensis</i> (Akkergoudsbloem)	H0215	<i>Carex arenaria</i> (Zandzegge)
H069	<i>Carlina vulgaris</i> (Driedistel)	H0258	<i>Carex remota</i> (Lijl zegge)
1936	<i>Echinops spinosissimus</i>	H0262	<i>Carex spicata</i> (Gewone bermzegge)
H0210	<i>Carduus tenuiflorus</i> (Tengere distel)	H0245	<i>Carex otrubae</i> (Valse voszegge)
1949?	<i>Carduus thomeri</i>	H0221	<i>Carex diandra</i> (Ronde zegge)
1958	<i>Cirsium vulgare</i> (Speerdistel)	H0224	<i>Carex distans</i> (Zilte zegge)
1965	<i>Picnomen acarna</i>		

H0244 Carex nigra (Zwarte zegge)
 (4) Carex halleri
 Poaceae (Grassenfamilie)
 2453 Lolium temulentum (Dolk)
 2460 Briza maxima (Groot trif gras)
 H0952 Poa annua (Straat gras)
 (4) Cynosurus effusus
 H0096 Arrhenatherum elatius (Glanshaver)
 B5028 Avena sterilis (Wilde haver)
 H0021 Aira praecox (Vroege haver)

H2337 Bromus hordeaceus (Zachte dravik)
 H0017 Agrostis gigantea (Hoog struis gras)
 H0931 Phleum arenarium (Zanddodde gras)
 2467 Aegilops geniculata
 2469 Hordeum murinum (Zeegers)
 B1810 Hordeum distichon (Chevaliergerst)
 2473 Lagurus ovatus (Hazentaart)
 2481 Cynodon dactylon (Handjes gras)
 (3) Posidonia oceanica (Neptunus gras)

Literatuur

1. Blamey, M en C. Grey-Wilson: Wilde flora rond de Middellandse zee. Schuyt en Co. 1998, 343 blz.
2. Herwig, A.J.: Herwig's praktische tuin-encyclopedie. Van Lochem Slaterus uitg. mij. N.V. Arnhem. 1949, 631 blz.
3. Kajan, E.: Pflanzen Griechenlands, Festland und Peloponnes. IHW-Verlag, 2003, 272 blz.
4. Lauber, K. und G. Wagner: Flora Helvetica. Verlag Paul Haupt, Bern, Stuttgart, Wien. 1615 blz.
5. Meijden, R van der: Heukels' Flora van Nederland. 22ste druk Wolters-Noordhoff Groningen. 1996, 676 blz.

Schelpenlijst Lesbos (door Bep van Geldermalsen-de Jongh)

Phylum Mollusca (Weekdieren)

Klasse Gastropoda (Slakken)

Zeeslakken

Fam. Fissurellidae (Sleuteigathorans)
 Diodora listeri
 Fam. Gibbulinae
 Gibbula (Steromphala) cineraria (Asgrauwe tothoren)
 Fam. Calliostomatinae
 Calliostoma laugierii
 Fam. Vermetidae (Wormslakken)
 Bivonia triquetra
 Fam. Calyptraeidae
 Calyptraea chinensis
 Fam. Cerithiidae
 Cerithium (Theridium) vulgatum
 Bittium reticulatum
 Fam. Naticidae
 Natica (Naticarius) stercusmuscarum
 Natica (Naticarius) cruentata
 Fam. Tonnoidea
 Dolium galea (Rieuze tonschelp)
 Fam. Muricinae
 Trunculariopsis trunculus
 Murex (Bolinus) brandaris
 Fam. Conidae
 Conus mediterraneus
 Landslakken
 Helix pomatia (Wijngaardslak)

Klasse Bivalvia (Tweekleppigen)

Fam. Arcidae

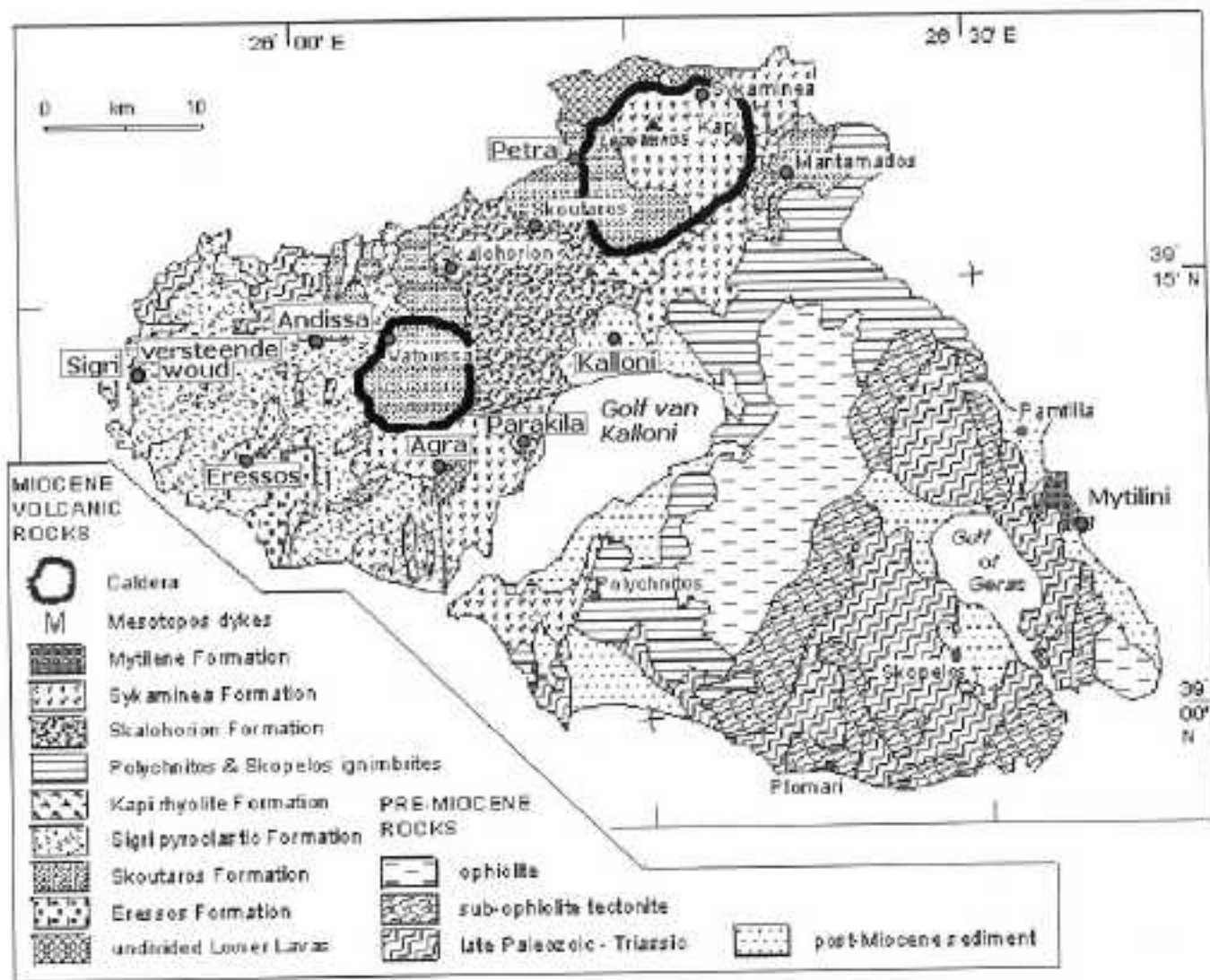
Arca noae
 Fam. Mytilidae
 Mytilus galloprovincialis
 Fam. Pinnidae (penschelpen)
 Pinna nobilis
 Fam. Pectinidae
 Chlamys varia (Bonte mantel)
 Chlamys (Aequipecteri) opercularis (Wijde mantel)
 Fam. Cardidae (Kokkels of hartschelpen)
 Acanthocardia (Rudicardium) tuberculata
 Cerasioderma edule (Kokkel, Eetbare hartschelp)
 Fam. Tapetinae
 Tapes (Ruditapes) decussata (Tapijtschelp)
 Venerupis rhomboides (Gestreepte tapijtschelp)
 Fam. Veneridae
 Venus verrucosa (Wrattege venusschelp)
 Fam. Lucinidae
 Loripes lucinalis
 Fam. Solenidae
 Solen marginatus (Meeschede)
 Fam. Donacidae
 Donax (Semula) trunculus
 Fam. Macominae
 Macoma balthica (Nonnetje)
 Fam. Psammobinae (Garidae)
 Gar (Gobreaeus) depressa
 2 onbepaalde soorten

Klasse Echinoidea

Superorde Diadematacea en Echinacea
 Paracentrotus lyricus (een zeeegel)

Literatuur:

1. Campbell, A.C. en J. Nicholls: The country life guide to the seashore and shallow seas of Britain and Europe. Country life books Middlesex England. 1984, 320 blz.
2. Lindner, G.: Elseviers gids van de zeeschelpen. Elsevier Amsterdam, Brussel, 1977, 256 blz.
3. Hana, K.: Van dier en plant, water en land. 3de druk. Van Holkema en Warendorf N.V. Amsterdam, 1946, 664 blz.

Lijst van Deelnemers

Naam

Bep van Geldermalsen-de Jong
Sjef van Beek
Nelly Gorter
Romke Woudstra
Rita Woustra-Brinkhuis
Ineke Zwarekant
Ineke Ammerlaan
Henk Besjes
Annemiek van den Berg
Meriam Mentink
Jan Cornelissen
Toon Jansen
Lenny Hultzing
Henrik de Nie
Joop Vrielink
Jop Manschot
Ernst Abma

Colofon:
Opgemaakt in Microsoft Word in Times new roman en Verdana
Overgezet in pdf
Gedrukt door Megaprint
Foto's gejat van Internet

